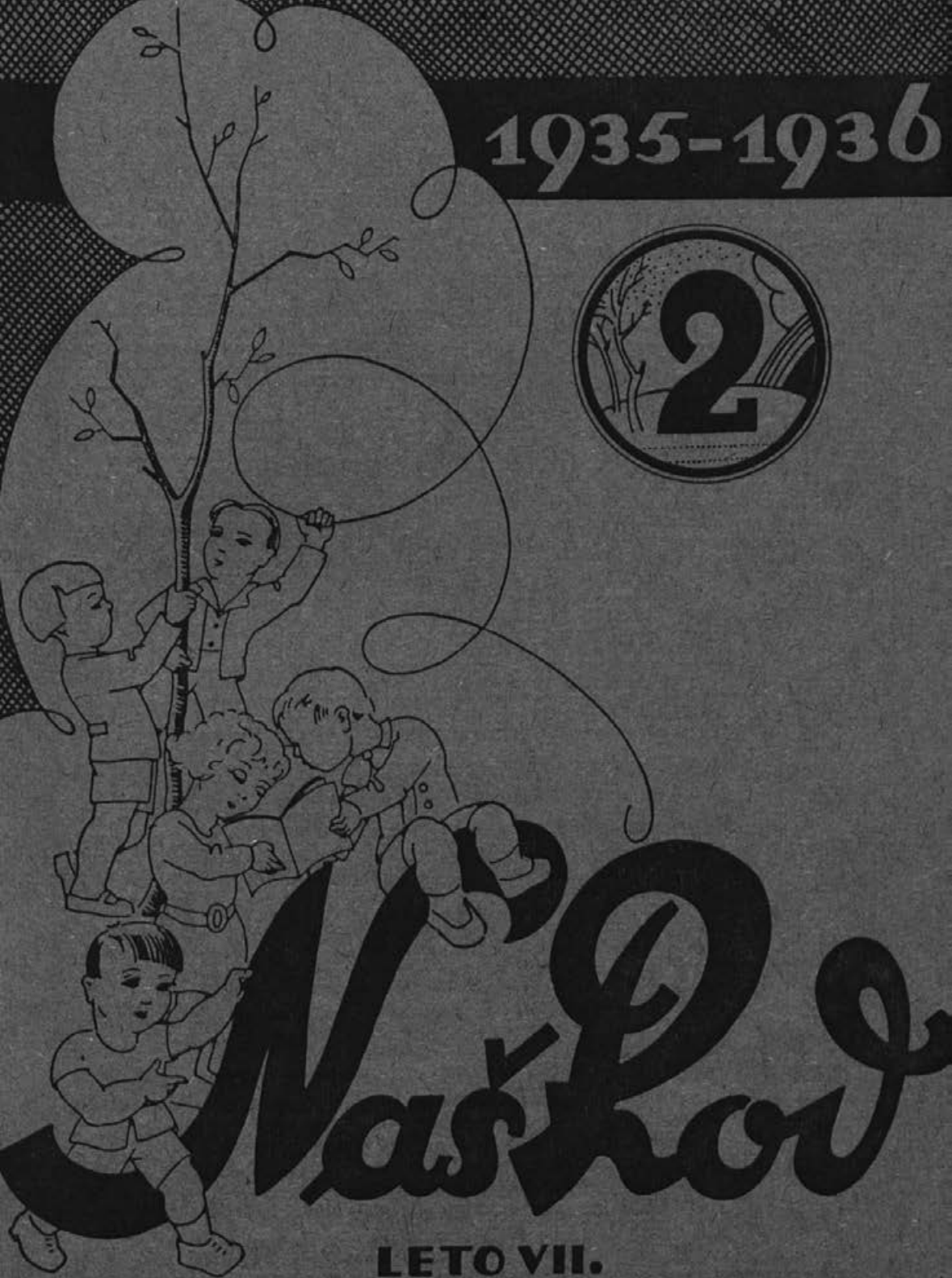

1935-1936

LETO VII.

• POŠTNIŃA PLAĆANA V GOTOVINI •

SPOMENIK

Vodoravno: 2. nadloga pri bihi, 3. sorodnik (ožji), 4. je v kopalšču, 5. dolina, 6. na kar pritiska para za pogon, 7. je na vsakem križu, 8. staa v brvaščini, 9. povežno sredstvo, 11. število, 12. krvoločna zver, 13. vzklik, 14. potrdilo, 16. tatinska zver, 19. oblika glagola čuvati, 20. oblika glagola višati, 21. žensko krstno ime, 24. pot v rudnik, 26. pritrilnica, 28. jed, 29. stara dolžinska mera, 30. rotilnik od »dnos, 32. reka v Afriki, 33. reče otrok, ko hoče vstati, 34. vzklik, 35. »da«, latinsko, 36. zvezda premičnica, 40. je manjši od reke, 42. prislov časa sed. č., 44. godi se dalje časa (glagol), 46. vodna žival, 48. ploha.

Navpično: 1. častni naslov, 3. lep, 4. nese otroka h krstu, 5. dan 2. novembra, 6. oblika glagola »biti«, srbohrv., 9. zadnja uteha bolnika, 10. kraj, manjši od trga, 15. ploskovna mera, 16. ima vsak človek, a nobena žival, 17. moško krstno ime, 18. kakor 21. vodoravno, le krajšano, 20. zaimek, 22. namesto »in«, 23. neumnež, 25. povođenj v prastarem veku, 27. začimba, 30. kar je spodaj vsake posode, 31. turški bog, 35. se vrši v šoli, 37. prehod čez reko, 38. čisti zrak, 39. veznik, 41. vprašalni zaimek, 43. potrdilo v narečju, 45. buta ob ladje v viharju, 46. ime boga, 47. oziralni zaimek (krajša oblika).

Pozor! Izžrebani rešilec „Spomenika“ prejme nagrado.

REŠITEV KRIŽANKE IZ 1. ŠTEV.:

Vodoravno: 1. Sanghaj, 6. ker, 7. top, 9. alaj, 11. šibe, 12. dr., 13. Sudan, 14. Sk, 16. ali, 17. ona, 18. no, 19. Vrhas, 21. in, 22. Vida, 24. rast, 26. Eva, 28. Noe, 29. Cankarjev, 33. oko, 35. vso, 37. slede, 39. vrh, 41. dravska, 43. Amerika, 46. ona, 47. ati, 49. Ana, 50. ave, 52. Danica, 53. don, 54. agilon.

Navpično: 1. šel, 2. Aras, 3. ga, 4. atin, 5. Job, 6. Karlovec, 8. pesnitev, 10. jutra, 11. šamar, 12. dan, 15. kan, 19. vdan, 20. sanj, 23. Ivan, 25. soen, 27. rake, 30. kola, 31. roda, 32. osa, 34. tri, 35. vran, 36. ovac, 37. ski, 38. Ema, 39. vrag, 40. tkal, 41. dna, 42. sta, 44. Ena, 45. ave, 46. od, 48. so, 51. en.

Izmed rešilcev je bila izžrebana Jug Zlatica, učenka narodne šole v Studencih pri Mariboru. Prejela je šatulo za šivanje.

»Najš rod« izhaja v Ljubljani osemkrat med šolskim letom in ga prejemajo naročniki »Mladinske matice«, ki plačajo letno naročnino za list in publikacije »Mladinske matice« Din 2250, v 9 mesečnih obrokih po Din 250.

List izdaja »Jugosl. učiteljsko združenje« — sekclja za Dravsko banovino v Ljubljani, zanjo odgovarja Ivan Dimnik.

Glavni in odgovorni urednik Josip Ribičič.

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Francišanska ulica 6.

Tlak Učiteljske tiskarne v Ljubljani, zanjo odgovarja Franc Štrukelj.

Zunaj se v tisočeri barvah poslavlja jesen. V šoli pa je pusto. Učenci izdelujejo prvo šolsko nalogo, se globoko sklanjajo nad zvezke in hiše, da bi jih zvonec ne presenetil pred koncem.

Najbolj se mudi onemu tam v drugi klopi. Če skonča pred zvonjenjem, gre lahko iz razreda. Z levico skrbno zakriva zvezek, da bi mu tovariš na levi ne ukradel kake misli. Saj bi mu rad pomagal, ali lahko bi učitelj napak presodil in njega obsodil prepisovanja. In hitro pripiše fant še stavek o ubogih ptičicah, ki bodo zmrzovale, ko pride zimski čas, in o še bolj ubogih ljudeh, ki nimajo gorkega doma in ki ne vedo, kaj bodo drugi dan jedli. Nato odda zvezek.

»Lahko zunaj počakaš do zvonjenja!« de učitelj kot ponavadi.

Fant se lepo dostojno prikloni in odide.

Zunaj se požene po stopnicah navzdol, se na dvorišču ozre na levo in desno in zdirja v drvarnico. Tam se potuhne za vrata in kuka skozi špranjo. Kajti on ve: sedaj bo prisopihal za njim tovariš, ki mu sedi v klopi na levi. Tisti Kočarjev! V vsakem odmoru ga zalezuje. Nič ne govori, le stoji pred njim in ga gleda, gleda. Gleda tako presunljivo in tako vztrajno, dokler si z očmi ne izprosi grižljaja fantove malice. Nešetokrat se mu je bil že skrtil med skladovnice pred šolo, za grmovje v vrtu. Zaman! Ko bi vzrastel iz tal, je vedno stal pred njim, še preden je pojedel polovico malice. Ali danes ga bo prekanil.

In res zaškripljejo vrata neke nad stopnicami in Kočarjev se prikaže. Obstane na dvorišču in mrzlične oči mu iščejo pravo pot. Strah nosi v preplašenih očeh, strah, da bi ne bil zaman oddal nedokončane naloge. Za hip še obstane neodločen, nato pa se požene med skladovnice iskat tovariša.

Ali ta ždi v temnem kotu drvarnice in privleče iz žepa v bel papir zavito malico. Tu lahko v miru poje polovico klobase in beli kruh. Saj se mu Kočarjev smili, tak je kakor ptičke pozimi. Ali pol klobase je premalo za dva. In saj ima še pes rad mir pri jedi. Sicer pa tudi mati ne dovoli. Vsak dan mu reče: »Francelj, pojey skrivaj, da ne bodo rekli: Glej ga, bahača!« In oče ga tudi venomer uči: »Ne obešaj na veliki zvon, koliko premoremo! Če bi jaz ne bil venomer stokač in tožil o slabih časih, bi ne bil to, kar sem!«

Klobase kmalu ni več in kruh je tudi že izginil, ko zazvoni. Zadovoljno se Francelj obriše okrog ust in smukne iz drvarnice.

Glej, na dvorišču stoji Kočarjev. Roke mu vdano vise navzdol in oči ima vlažne. Posmeje se mu Francelj v obraz in zdirja mimo. Tudi Kočarjev se nasmehne, ali smeh mu je joku podoben. Z belo, suho roko gre preko čela, ko gleda za tovarišem.

J. RIBIČIČ

BRATOVŠČINA „SINJEGA GALEBA“

BRATOVŠČINA „SINJEGA GALEBA“

Ribič Just je bil že nekaj let vdovec. Njegov starejši sin Peter je prevzel poveljstvo nad njegovo veliko jadrnico »Sveti Just« in prevažal z njo v obalna mesta obdelan kamen z otoškega kamnoloma. Justa pa je morje upognilo. Dom mu opravlja nekoliko let mlajša sestra, a Mileva, hčerka edinka, zalo dekletce, mu je v veselje in radost starih dni.

Leto dni je mlajša od Iva, temnolasa je in zdravega obraza, ki se venomer smehlja v dobri volji. Z vsemi otroki je mila in dobra, le kadar sreča Iva, povese oči in se ga nekako izogiba. Saj morda niti sama ne ve zakaj, le nekak strah ima pred njim in mnogokrat si misli o njem prečudne, nenavadne stvari: da ga le ni strah, živeti v oni podrti kolibi, kjer gnezdiijo netopirji? Najbrž je v poznanstvu s samim hudobcem, da se prav ničesar ne boji —?

Ivo pa je bil v resnici na oko mrk deček. Seveda, saj drugačen ni mogel biti. Pozabil je na vse one nežne besede, ki jih izgovarjajo matere svoji deci. Ne pozna materinega objema, ne očetovih skrbnih, ljubečih pogledov. Sam je rastel in kadar je rjula burja, ga ni bilo strah. Saj ni imel nikogar, da bi se stisnil k njemu, pa se je navadil na vse. Narava mu je bila odprta knjiga. Blisk, grom, burja, široko, nevihta — vse to se mu je zdelo tako, kakor da drugače niti biti ne more na svetu.

Mileva je od daleč gledala, ko so pokopavali njegovega očeta. Sedela je nad pokopališčem, da jo niso opazili in grenke misli so jo navdajale. Žalostne. Smilil se ji je tovariš in ko je bil sam ostal na grobu in je jokal, se ni mogla več premagovati. Glasno je zaihtela in se plosko položila v travo, da bi zaдушila svoj jok.

Ko pa je Ivo odhajal z groba, mu je sledila. Potolazila bi ga rada, povedala mu karkoli dobrega. Splazila se je za njim in je izza ogla njegove bajte videla, kako si je z dlanjo obrisal solze in naglo, naglo stekel po stopnicah k morju.

Nagnjena na levi bok, je ležala stara jadrnjača. Bila je sinje popleskana, le vrhnji rob je bil rdeč in na prednjem koncu je bilo takisto z rdečo barvo napisano: »SINJI GALEB«.

Ivo je pričel ogledovati to svoje bogastvo. Veliko, veliko bogastvo! Jadro je povito ležalo ob notranjem robu, na dnu je bilo nekaj klopčičev vrvi, sodček za pitno vodo, na zadnjem koncu stara, zakrpana ribarska mreža, nekaj osti in dvoje močnih vesel. Spodnji del premca, ki je molel iz vode, je bil obraščen z morskno mahovino in nekaj školjk se je zavrtalo v staro lesovino.

Hodil je okoli »Sinjega galeba«, ga otipaval, božal, najraje bi ga objel in dvignil v naročje. Nato se je takoj lotil dela. Snel je jadro in ga s težavo spravil v kočo. Potem je odnesel na varno vse, karkoli ni bilo pribitega: vrvi, vesla, mrežo, posodo. V zavarovani skrinji na krni je našel mnogo dragocenih reči: mornariški kompas, žepno uro, nekaj zvitkov popisane papirja, zavitega v kos platna, nekaj jadvovine, sekiro, nož in nekaj mornarskih kart.

Ko je vse to prenesel v kočo, se je vrnil in zopet ogledoval »Galeba« od vseh strani. Da, dno bo treba ostrgati. Toda na vsak način mora poprej poriniti barkačo iz vode, dobiti nekaj smole in jo zamazati. Zavihal si je hlače in zabrodil v morje. Uprl se je v krmo. Le malce se je prednji del dvignil iznad vode. Težka je ta stvar. Zaman se je trudil. Obupno se je oziral.

Tedaj je nenadoma prišla izza ogla Mileva, še vedno vsa objokana.

»A počemu si jokala —?« jo je vprašal, ko je videl njene vnete oči.

»Saj nisem!« je dejala in povescila obraz. »Pomagala ti bom!«

Zabrodila je k njemu v vodo in zgražila za ladjin rob: »Poskusiva oba!«

Uprla sta se s hrbti vsak ob drugo stran. Pa se ni »Galeb« premaknil.

»Niti midva oba mu nisva kos!« je končno žalostno dejal Ivo in sedel ves upchan na kleč, ki je molela iz vode. Tudi Mileva je sedla kraj njega. In oba sta molčala. Dolgo časa. Nenadoma pa je deklica vstala, brodira sem in tja po plitvi vodi, potem se je zagledala po planem morju in vsa zamišljena spregovorila: »Saj zdaj si že velik mož, ko imaš svojo ladjo!«

Ivo se je nasmehnil. Ugajalo mu je to priznanje. Jezilo ga je le, da ne zmore barkače in pokazati dekletu, kako je v resnici močan.

»Pojdeš na morje in boš postal gusar!« je menila Mileva. »In jadral boš lahko okoli vsega sveta. Videl boš zamorsko kraljico in boš na nas pozabil.«

»Ali je lepa tista kraljica?« se je zasmel Ivo in dvignil glavo.

»Kako bo lepa, če je črna ko oglje! Ampak kraljica je vseeno... Jaz pa sem samo uboga, neumna deklica.«

Ivo je pogledal to neumno deklico in bilo mu je dobro, ko jo je slišal tako govoriti. Rad bi ji povedal zato kaj lepega, poplašal jo za dobro besedo, ki jo je tako malokdaj slišal, pa je zato dejal veselo: »Ko postanem slaven gusar, bom imel veliko ladjo na tri jarbole! In vrinesel ti bom skrinjo cekinov!«

Mileva gleda po planem morju. Njena misel že vidi trijarbolnik ponošno pluti proti otoku, a na najvišjem vihra zastava morskih piratov: črna z mrtvaško glavo na sredi. — Jadra se blešče v soncu, rdeča so ko kri, zdajci zagrmje topovi, bel dim obda ladjo... Ivo ves bleščeč stopa v čoln, ki so ga spustili v morje. A izza otoka, glej fregato. Gusar je ne opazi, že se bliža bolj in bolj, že grme topovi, pokajo puške in se bliskajo meči. A potem —? Vse je utihnilo. Gusarska ladja zažgana, pokončana, a na najvišjem jarbolu visi njen poveljnik...

Kar oči si zakrije pred tem prividom in reče: »Gusar ne smeš postati!«
Tudi Ivo se je zamislil. Smehlja se temu gusarstvu, o katerem so pripovedovale povesti in stari ljudje. Sto stvari mu ne da mirno misliti. »Sinji galeb« mu je nakopal veliko skrbi. Tedaj pa mu je nenadoma šinilo v glavo: tovariši iz naselja! Bilo je le tu precej dečkov, toda le pet njemu enakih. E, da bi bili zdaj vsi tu! Lahko bi dvignili ladjo na breg. Čudne misli se mu spletajo, ne more pa jih še povsem jasno spregledati.

»No, kaj boš napravil?« ga vprašuje zaskrbljena Mileva.

Ivo globoko vzdihne, žalostno gleda okoli sebe in v resnici ne ve, kaj bi. Sam —? Sam ne bo ničesar opravil! Saj še jadra ne more razpeti. Na vso silo misli, preudarja, če bi se le kako izmotal iz teh velikih skrbi. Tedaj ga reši Mileva, ki se je odločila: »Pojdem in pokličem tovariše!«

»A koga?« vzdihne Ivo.

»Petra, Jureta, Mihaela, Pera, Franja!«

Ivo misli: Peter, Jure, Mihael, Pero, Franjo... Imenitna posadka!

Toda po naselju se je razpasla vest o »Sinjem galebu« in v fante se je zarastla silna zavist, da ima ta nemanič svojo ladjo in da je zdaj že pravcati mož. Skrivaj so si jo že vsi ogledali, blizu pa nihče ni maral, da si bo lahko mislil, kako malo jim je mar za to vegasto morsko ponev. Bah, kar naj jo ima!

»Prava reč,« je dejal Mihael, ko se je vrnil z ogledov. »Še sestri ne bi maral vanjo!«

»Pa »Sinji galeb«... Kdo je še kdaj videl kakšnega sinjega galeba?« je pihal Pero. »Če bi vsi sedli vanj, se sesuje!«

»Za noben denar bi se ne vozil z njim!« je ugotovil Jure.

Jezni pa vsi tako, da so se tisti dan kar skupaj držali in spletkarili.

»Zdaj si bo mislil, da je najmanj admiral!« je godrnjal Franjo.

»Še pogledat nas ne bo več maral!« je menil Peter. »Toda potem ga bomo pošteno pretepli!«

Sedeli so zgoraj na goli pečini, ko je prišla mednje Mileva. Utihnili so in nekako v zadregi so bili, kakor da bi jih spekla vest, ko so tako govorili o tovarišu. Saj so imeli vsi Milevo radi; bila je med vsemi deklicami najbolj bistroumna, največ nagrad je dobila v šoli, a nikdar ni zaradi tega vihala nosu.

»Ivo ima jadračo!« je dejala. »Pojdite jo pogledat!«

»Kar naj jo sam gleda!« je zagodrnjal Pero.

Mileva je bila presenečena, sedla je mednje in mislila na glas: »Rad bi jo potegnil na suho, pa sam ne zmore.«

»Ha, seveda ne!« se je zasmel Franjo. »Kar v roke naj pljune!«

»A če bi mu šli vsi pomagat, bi šlo!« je govorila Mileva mirno in blago. »Saj ste mu tovariši.«

Fantje srepo gledajo po pečovju in že jim nekaj sega v srce.

»Ali se spomniš Pero, kako te je Ivo potegnil iz morja —? Utonil bi, če bi ne skočil on pote... Ali še veš, kako lepo ti je rano izžgal, Jure, ko te je pičil modras —? Veš ondi na stezi, ko smo šli iz šole. Vsi smo kričali in se razbežali na vse strani, Ivo pa je mirno rano podvezal in te rešil... A tebi, Mihael, je šel po nož, ko ti je padel v špiljo. Nihče se ni upal. On pa je šel, četudi so v nji kače, in ti ga je prinesel...«

Vsakega posebej je pogledala in vsi so nekam rdeli in gledali v zadregi po nebu, kakor da vidijo bogve kaj. Tedaj je Jure nenadoma poskočil s tal in dejal malomarno: »Domov moram!« in je zletel po bregu.

»Jaz tudi,« je menil Pero in se že pobiral in vstajal.

Mileva pa je žalostno gledala po planem morju in težko ji je bilo.

In ko je tako Ivo ves zamišljen sedel poleg svoje nagnjene barkače, je nenadoma stal ob njemu Jure in kmalu za njim Pero.

Ivo ju je debelo pogledal in se ju močno razveselil. Onadva pa sta postrani ogledovala zdaj tovariša, zdaj ladjico in nista vedela, kako bi začela.

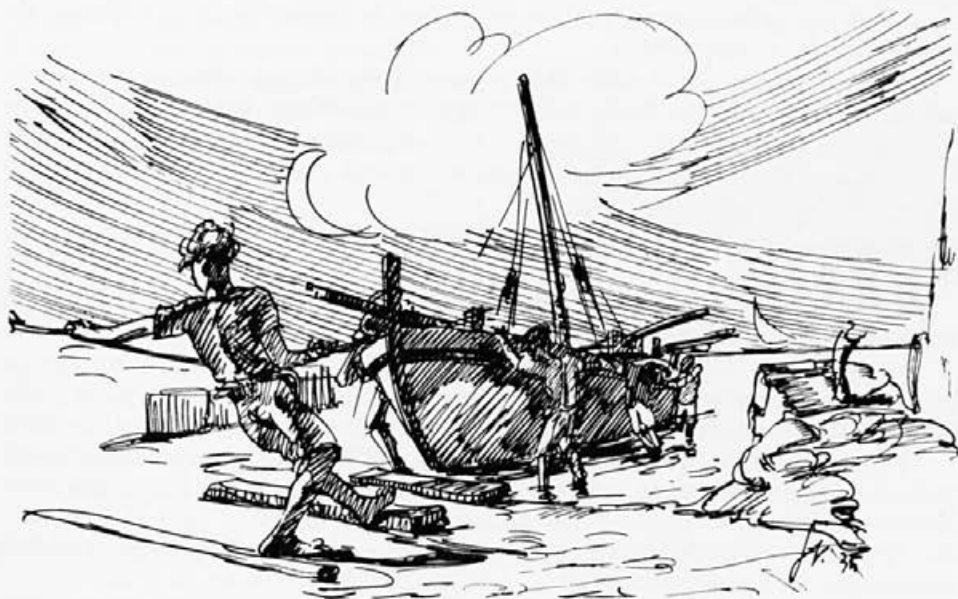
»Kako se vama zdi, fanta, tale moj ‚Sinji galeb‘?« ju je vprašal Ivo.

»Ni napačen,« je menil strokovnjaško Pero. »Očistiti ga boš moral.«

»Saj bi ga, pa ga ne morem spraviti na suho.«

»Poskusimo vsi trije!« odloči Jure.

Komaj pa so se dobro uprli v barko, so že bili le-tu Franjo, Mihael in Peter. Kar brez besed so pristopili in porinili. Greben dna je ostro zaškrtal po pesku, še malo, zdaj — že leži »Sinji galeb« na bregu, prevrnjen na levo stran in ko se je vrnila Mileva še vedno vsa žalostna nad brezsrčnostjo tovarišev, se ji je obraz razjasnil in radostno je stekla k njim.

Ko je bilo za zdaj najtežje delo opravljeno, so vsi zadovoljni racali od premca do krme, obtipavali so ga kakor žival, vsak se mu je hotel bolj prikupiti. Krmilo je bilo okovano, rudo lepo izrezano. Bila je stara jadrača. Bogve kje po vseh morjih se je potikala in bogve kaj vse je že doživela? Rebra so ji bila močna, les trd in še čisto nič načet, le namazati ga bo potreba, vse nanovo prepleskati, jadra zakrpati, konopce v olju napojiti.

Posedli so po izpranem produ pod premec, na katerem je čepel Ivo. Bilo mu je zdaj, ko je bilo delo opravljeno, čudovito pri srcu. Da, vse to ga je navdajalo z opojno mislijo, ki se je je vedno bolj oklepaj, posebno močno pa zdaj, ko je videl in čutil tu pod seboj svoje tovariše. V duhu si je vse že lepo naslikal. Videl je »Sinjega galeba« nanovo opremljenega, videl je vse te fante na palubi, samega sebe naslonjenega na jarbol. Mreža je pripravljena, veter je ugoden, praporce zgoraj veselo plapola.

Tudi tovariši molče. Vsak ima opravka s svojimi mislimi, po svoje si predstavljajo »Sinjega galeba« in nihče prav ne ve, kaj bo Ivo počel z njim.

Kajpak, dobro poznajo vsi te stvari, kolikokrat so že bili z očeti na lovu, vedo o jadraniu in o ribah, o valovih in burji, doživeli so že marsikaj. Toda še nikoli ni nihče sam samcat jadrал. Četudi jim je morje kakor odprta knjiga, vendar živi v teh mladičih še precej strahu, nezaupanja, mnogo vraž in bajk in za nič na svetu ne bi šel nihče od njih ponoči sam na morje. Tule ob obrežju oprezati po ribi, da, to je malenkost. Iti z očetom ponoči na lov z ostjo, to ni nič! Toda sam v jadrači, izgubiti otok iz vida, gledati na kompas in zvezde...

Pa tudi Mileva misli. Na vse pretege misli.

»Poprosim očeta za smolo. Koj jutri boš lahko tule podžgal in potem s smolo temeljito namazal!« pravi odločno.

Ivo jo je ves hvaležen pogledal in lažje mu je bilo, ko je videl, kako so vsi pripeti na tega njegovega »Galeba«.

»A jaz ti bom prinesel dleto, kladivo in žago!« pravi Mihael, ko z velikim razumevanjem ogleduje ladjine stranice.

»Tule na jarbolu manjka vijak za podizač!« ugotavlja Jure. »Mislim, da imamo pri nas enega odveč.«

»Mi pa imamo odveč malo sidro,« meni Pero, »ki ga nihče ne potrebuje, odkar ima oče večjega. Kar pripraven bo za »Galeba«, kaj misliš, Ivo —?«

»Seveda bo imeniten!« se razveseli Ivo. »A kako vam bom vse to povrnil?«

A fantje, kakor da bi ga preslišali. Franjo se praska po lasih in bolči v odrgnjene boke nagnjene barke.

»Za barvo bo najtežje,« reče. »Draga je. Za tistole rdečo pasico na robu bom že jaz prinesel.«

»A za ime, ki ga moraš na vsak način prenoviti, da bo lepše, ti bom jaz preskrbel barvo,« odloči Peter.

Ivo je vesel. Poglej jih, tovariše! Kdo bi jim verjel, da so takšni fantje. In mu zato ona misel kar ne gre iz glave. Vedno bolj jasna mu je in je že tako močna, da bi jo kar snel iz zraka, postavil predse in jo pokazal fantom.

Mileva ga gleda, kako išče v sebi, kako molči in kako bi rad spregovoril, pa še ne more. Zagledal se je nekam v daljavo — pa že vidi, kako se mu jasni obraz, zdaj zdaj bo beseda vzevetela na njegovih ustnih.

Ivo skoči z jadrače, previdno se ozre na vse strani, potem pa skrivnostno spregovori: »Ali znate molčati?«

Tovariši se stisnejo okoli njega, napeto pričakujejo skrivnosti in tule pod to samotno kočo, o kateri so vedno slišali toliko skrivnostnega, ter ob tem prevrnjenem »Galebu«, se jim zdi vse to, kar bodo slišali, silno važno in tajinstveno. Ivo jim je postal čez noč, kar nenadoma, nekaj več, kakor so bili sami. Zdaj so prav za prav šele spoznali, da jih nadkriljuje: saj je njihov tovariš — pa glej, ima svojo kočo, svojo ladjo, nihče mu ne ukazuje, počne kar se mu poljubi, nikogar nima, ki bi ga gonil spat, vstane kadar hoče, nikogar se mu ni treba bati, da bi ga nakrišpal. Kar zavidati so ga pričeli in ko je sedel mednje, se je vsakdo prerival, da bi mu bil čim bližje.

»Saj smo fantje!« je dejal resno Mihael. »Lahko nam poveš, kar hočeš, ničesar ne bomo izdali.«

Mileva se je nekam potrta hotela odstraniti, pa jo je Ivo potegnil za roko k sebi in spregovoril: »Ti si dobra deklica! Tebi lahko zaupam. A vsi mi boste segli v roke, da boste molčali kakor grob!«

Šest rok se je namah stegnilo k njegovi in svečano kakor med resnimi možaki so se zaobljubili molčati. In še vsakdo se je zase posebe zaobljubil:

»Lahko mi v obraz pljuneš, naj se utopim pri priči, naj se v zemljo pogreznem, ali pa naj me kača piči,« so se zaklinjali in resno gledali v Iva.

»Vi, fantje, vedno po strani gledate nas dekleta«, pravi ponižno Mileva. »Obljubila sem molčati, in molčala bom!«

Ivo se je navdušil ob toliki gorečnosti svojih tovarišev, pogled mu je šinil preko morske planjave, potem pa je spregovoril: »Sam sem na svetu! Nikogar nimam. Tam zgoraj se mi ruši dom, tule leži moj »Sinji galeb«. Kaj bom z njim —? Saj niti jadra ne morem sam razpeti, mreže ne bi mogel sam dvigniti, na plano morje sam ne morem zapluti... A tu ste tovariši, moji prijatelji! Bodite mi posadka! Posadka »Sinjega galeba!« Naj bo ta »Galeb« od nas vseh! Vsi ga bomo čuvali, vsi negovali, vsi skupaj jadrili na njem... Nič več se ne bomo potepali po pečovju. To je za otroke! Mi pa bomo razpeli jadro, vrgli bomo mrežo in bomo lovili. A Mileva bo nosila ribe na trg in denar si bomo hranili. Ko bomo večji in pogumnejši, si bomo lahko kupili večjo ladjo in bomo mnogo ulovili. Šest nas je! Lepa posadka za »Sinjega galeba!« Ko se bomo vračali z lova, bodo govorili: Oho, »Sinji galeb« je pristal. Poglejte si no to brhko posadko!«

Fantje so kar usta odpirali. Hej, to jim je bilo všeč! Ne njegov »Galeb«... Naš »Galeb!« Imenitno! Nihče ni vedel, kaj bi dejal, kar molčali so in hlipali od navdušenja in nihče ni opazil starega Justa, ki se je vsedel na vrhnjo stopnico. Njegov obraz, ki je bil pretkan od silnih gub, se je blaženo smehljaj in sam v sebi si je goreče želel: »Bog daj fantu moč, da bo izvršil, kar si je oče zamislil. Misel je dobra! Misel je lepa. Vsi ribiči ena sama družina... Drug za drugega... Oprezno se je dvignil in je v svojem blagem srcu blagoslavljal to bratovščino otrok.

Fantje pa so se zatopili v nove sanje. Na vse obraze je legla svečanost, možatost in vsak se je zavedal, da je silno važen in kar tekmovali so, kdo bi čim boljše naslikal življenje te nove bratovščine, ki se je združila tu ob nagnjeni barki. Videli so se že na planem morju, jadrajoče skozi viharje, v njihove misli so se prepletale čudovite prigode mornarskega življenja, na katerega so bili že od rojstva navezani.

Morje se je rahlo gubalo, ploski valovi so kakor goreči vzdihljaji polzeli preko neizmerne planjave in se poganjali po produ prav do bosih nog tovarišev. Toda Mihael se je spomnil nečesa važnega.

»Vsaka ladja ima svojega poveljnika!« je dejal resno.

Hej, poglej jih no, kako so pozabljivi! Seveda, poveljnika! Vsi so se ozrli v Iva, Jure pa se je dvignil, zavihtel svojo čepico in kriknil: »Kapetan Ivo, evo tvoje posadke!«

Ivu je zažarel obraz, vsakemu posebej je globoko pogledal v oči. Potem je objel premec »Sinjega galeba«, se naslonil nanj in bil je takole, zdaj, v žaru zahajajočega sonca resnično kakor izkušen pomorščak, ki se je pravkar vrnil z dolge morske poti. Pogledal je na hribček. Zdelo se mu je, da vidi med vejami cvetočega mandljeveca, pod katerim počivata oče in mati, senco dveh obličij, ki se mu nežno smehljata.

(Se nadaljuje.)

ŠOLA

(Ali razprava na osnovi primerov, kako bi ne smelo biti)

NAJUBOŽNEJŠI UČENEC

Vprašanje vzgojnega pretepanja nikakor ni tako enostavno, kakor bi se na prvi pogled zdelo. Nekateri učenjaki so za batine in menijo, da — naložene ob pravem času in v pravi meri — prav nič ne škodujejo učeči se mladini; drugi so spet proti pretepanju in mislijo, da se da popolnoma dobro izhajati brez njega. Če bi naša navadna klofuta, ki jo tu in tam prejmemo, vedela, koliko imenitnih del je bilo že napisanih o nji, bi bila vsekakor ponosna.

V svoji uvodni razpravi sem glede tega vprašanja zavzel nekakšno stališče, češ, da nočem prav ničesar popravljati. Edina modrost, ki jo precej dobro poznam in ki bi jo v razpravi o pretepanju lahko navedel, je moja lastna koža. Moji vzgojitelji so jo večkrat precej pošteno strojili.

Toda kaj pomaga — živa koža pomeni v učenem svetu vedno manj kakor potiskan papir in zategadelj nikdar ne bo toliko uvaževana, kolikor bi se spodobilo. Ne vem, ali si učitelj v šoli mora pomagati z batinami ali ne? Mislim le, da če pridejo v program naše vzgoje, se morajo deliti pošteno.

Medtem pa se je svoj čas dogodilo tole:

V drugem razredu osnovne šole smo peli pesemco o mali miški. Ta miška je splezala, privabljena po vonju slanine, na nekako diljico nastavljene pasti. Na tem mestu se je pesemca, katero smo peli, končavala približno takole:

»Paf, se diljica sprožila
in ta miška ujeta bila.«

Zadostuje, da v mislih ponovim to dvovrstičnico in takoj imam pred očmi — kakor da ni od onega časa minilo trideset let — ves naš razred.

Stojimo v klopeh, skoraj temno je že, za okni pada težki, sivi sneg. Za katedrom vidimo našega gospoda učitelja. Z rokami udarja takt na tri, ne na štiri, ker je pesemca — kakor nas je poučil — mazurka.¹ Bliža se že mesto, kjer nam je treba zajeti sapo, da bi potem skupaj glasno zaklicali »paf!« — in peli dalje že umirjeno »se diljica sprožila« itd.

Pojemo o slanini — nato, kako priteče miška in obvoha to slanino, kako se ji slina nabira v ustih. Že smo pri mestu »paf« — a tedaj sem se pomotil in zaradi velikega zaleta namesto »paf« zaklical — »hop«!

Nato dalje umirjeno — »se diljica sprožila« itd.

Bieniarz, ki je sedel z menoj v isti klopi — velik capin, vendar imeniten dečko — židek Deyches, ki je stal pred nama in še drugi vsi, ki so bili v bližini, so slišali, da ne pojem »paf«, ampak »hop«!

Gospod učitelj je nehal mahati ter nas začel po vrsti ogledovati. Komaj smo se mogli vzdržati smeha. »Hop« je zmagal nad »paf«!

Gospod učitelj nam je velel odpreti knjigo na sedemnajsti strani, kjer je bila pod sliko natisnjena naša pesemca.

»Prosim, preberite, ali je tam »hop« ali »paf«. — Bieniarz — preberil«

Bieniarz, ki se je gospoda učitelja od vsega razreda najbolj bal, je narršil obrvi, dvignil knjigo prav do oči in prebral na glas:

»Paf!«

¹ Poljski ples.

»Prosim torej, zapojmo še enkrat,« je zakričal gospod učitelj.

Iznova je prišlo mesto o slini, ki jo je začela požirati miš, da bi nato sledil »paf«.

Nele jaz — ves razred je zdaj zapel »hop! se diljica« itd.

Gospod učitelj je udaril ob mizo in zardel. Toliko krvi se mu je nateklo v obraz, da se mu je temno pordečil. Sneg je mirno padal dalje za temnimi šipami.

»Kdo si je izmislil ta bedasti »hop!?!« je vprašal gospod učitelj, brišoč si s čela pot z velikim belim robcem. Ko si je obrisal tudi roke, jih je prekrižal na prsih.

To je bilo znamenje bližajoče se nevihte.

Vsi smo povესili oči. Kakor najspretnejši arestanti smo hkratu gledali na dve strani — v klopi in v učitelja obenem.

»Kdo si je vendar izmislil?«

Nihče ni priznal. Tudi jaz ne. Saj si vendar nisem izmislil s k u p n e g a prepevanja »hop»!

Krepilo nas je upanje, da bo kakor vedno tako tudi sedaj za vse delal pokoro Bieniarz. V šoli je bil zastonj, učil se ni posebno dobro, a proti koncu preteklega leta je njegova mati zato, ker je izgubil iz šole podarjene mu knjige, hotela gospodu učitelju poljubiti roko.

»Vprašam vas tretjič, kdo izmed vas si je to izmislil?«

Nihče se ni oglasil.

Gospod učitelj je planil s katedra in priskočil k Bieniarzu, ki je stal poleg mene.

»Bieniarz! Odpri še enkrat na sedemnajsti strani in preberi na glas, da bodo vsi slišali!«

Bieniarz je prebledel, odprl na sedemnajsti strani in ne vem zakaj, najbrž zaradi strahu, namesto »paf« prečital kakor n a l a š č »hop«. Hotel se je takoj popraviti, toda gospod učitelj je zakričal:

»Zdaj ti naredim naočnike!«

Naočnike je naredil na ta način, da mu je potisnil obraz z nosom med odprte strani in ga vlekel za lase nad ušesi, kričoč:

»Zdaj imaš naočnike, da boš znal prebrati, ali je napisano »paf!« ali vaš bedasti »hop!«

Bieniarz potem ni mogel nič več peti. Naslonjen na klop je jokal. Ponovili smo pesemco še enkrat od začetka. Ko je prišlo nevarno mesto, smo vsi skupaj složno zapeli »paf! se diljica sprožila«.

Ure je bilo konec, že smo se pričeli oblačiti, na sneg se nam je zdaj mudilo, a gospod učitelj je stal še vedno na katedru. Bil je poten.

Bieniarz je jokal in solze so mu curkoma lile po klopi. Ko smo se v gruči ustavili pri vratih, smo mu za vsak slučaj zaklicali:

»Bedak — strahopetec — mevža!«

Povedal sem to doma, a ne takoj, marveč veliko pozneje — šele o božiču.

Moj oče me je nenadoma močno prijel za obe roki in mi pogledal v oči tako od blizu, da sem pri pričel zardel.

»Ravnali ste kot malopridni ljudje,« je rekel, »ni večje sramote, kakor biti pogumen na račun tujega trpljenja. Povej Bieniarzu,« — stisnil je ustnice in me močno udaril po levi rami — »da si jo tudi ti dobil za tisti »paf« ali »hop«. In to ne od učitelja. Da te je za to z veliko srčno bolečino udaril tvoj lastni oče. Zapomni si, povej to Bieniarzu takoj jutri!«

BIVALIŠČA LJUDI V TUJIH DEŽELAH

S SEVERNIM JELENOM NA LAPONSKEM

Kje pa smo?« je vprašal Pavel.

»Na Laponskem,« mu je odgovoril severni jelen. »Dežela, ki se razprostira pred teboj, je vsa pokrita s snegom, ker je zima. Jaz jem pozimi sneg, če so reke zamrznile in ne morem dobiti pitne vode.«

Kakor da bi hotel pokazati Pavlu, kaj hoče s tem povedati, se je vlegel na tla in napolnil svoj gobec s snegom. »Ah, kako lepo je, da morem vtakniti svoje noge v kaj prijetnega in hladnega!« je dostavil.

»Hm!« je rekel Pavel, »zdi se mi, da tod pri vas ni nikoli kaj prida vroče.«

Vse na okrog je ležal sneg na debelo, toda ne daleč proč je ugledal gozd božičnih drevesc, ki so temna stala na belih tleh.

»Napak misliš!«, mu je odgovoril severni jelen. »Poleti, ko sije sonce ves dan in malone vso noč, je še vse preveč vroče. Tedaj so gore edini kraj, kjer je mogoče živeti, kajti tam je vedno dosti snega in dobrega mahu. Toda pojdi z menoj. Odit morava. Tam blizu je pulka. Pokazal ti bom, kako se vpreže.«

Pavel ni vedel, kaj je pulka, toda šel je dalje ob severnem jelenu. Severni jelen je imel široke, ploščate parklje, ki so mu dovoljevali trdno stopinjo. Pavel pa je drsel v svojih malih čevljih zdaj sem, zdaj tja v snegu.

Ko je Pavel ugledal pulko, je od veselja zaploskal. Bile so to male rjave sani, podobne nekoliko čolnu, s toplim kožuhom v notranjosti, da se je mogel vanj zaviti.

»Hura!« je vzkliknil, ko sta se odpeljala. Severni jelen je s svojim močnim tilnikom in plečami krepko vlekel in hitela sta z veliko brzino. »Hitreje! Še hitreje!« mu je klical Pavel.

»Klik, klik« so zveneli parklji severnega jelena, ko sta tako brzela dalje in črna debla dreves so švigala mimo njih.

Končno je ugledal čredo severnih jelenov. Živali so se približale sanem in opazovale so Pavla s svojimi velikimi okroglimi očmi. Pogladi je sivo-rjavi smrček in bela prsa enega od njih, med tem ko se je njegov severni jelen pogovarjal z drugimi in s svojimi močnimi sprednjimi parklji odkopal sneg, da je prišel do grizljaja mahu.

Neki mož je sedel malo dalje v snegu in čuval čredo. Od glave do nog je bil oblečen v kožuhe. Le njegov obraz je kugal iz njih.

»Ali se ne bo prehladil?« je vprašal Pavel, ko sta se mu približala. Pavlova mati mu nikdar ne bi dovolila sedeti v snegu.

»V teh kožuhih nikoli!«, mu je odvrnil severni jelen. »Saj včasih celo spi tukaj. Toda sedaj sva že skoraj v taboru in sam se boš prepričal, kako tople obleke nosijo Laponci.«

Laponec s svojo pulko v snegu med gorami

Komaj je izgovoril zadnje besede, sta dospela do laponske vasi. Tu je stalo nekoliko malih kolib, zgrajenih iz kamenja in pokritih z rušami, iz njih pa se je iz luknje v sredini strehe vil moder dim. Večina hiš pa so bili le šatori, kajti Laponci morajo potovati iz kraja v kraj, kadar severni jeleni pojedjo ves mah.

Laponci pred svojim šatorom pripravljani na vožnjo s pulko

Laponski šatori so sestavljeni iz tankih kolov, ki jih nasekajo v gozdu. Nekateri so pokriti z brezovim lubjem, drugi z blagom, ki so ga kupili dalje doli na jugu, a zopet tretji s kožami severnih jelenov.

Nikogar ni bilo videti; a severni jelen je rekel, da je skoraj čas zajtrka in kmalu bodo vsi pokonci. Tedaj je priteknel neki pes iz šatora in je zalajal, kakor da bi hotel zaklicati: »Dobro jutro!« in v nekoliko minutah je Pavla obdala mala truma otrok in odraslih, ki so bili še bolj glasni kakor pes.

Pavlu se je zdelo, da so otroci podobni škratom, o katerih je čital v povestnih knjigah. Vsi so imeli široke, vesele obraze in okrogle, smehljajoče oči in kakor v Grenlandiji, tako je bilo tudi tukaj težko ločiti dečka od deklice, ker so bili vsi enako oblečeni. Laponci zelo ljubijo živahne barve in moški imajo modre suknjiče. Nekateri nosijo rumene trakove na ramah, a malone vsakdo ima rdeč čop na svoji kapi.

»Tudi jaz bi imel rad tako obleko«, je rekel Pavel.

»Pojdi z nami!« so zaklicali otroci. »Dali ti jo bomo!«

In odšli so v enega izmed šatorov. Tam ni bilo nobene mize in nobenega stola. Po tleh so bile potresene brezove vejice, preko njih pa so bile razprostrte iz kože severnega jelena izdelane odeje in usnjene blazine.

V loncu je vrela juha na ognju, ki so ga kurili z lesom. Pavlu je ugajal duh in mati mu je prinesla skledico mleka severnega jelena in nekoliko kruha iz male lesene shrambe, ki je stala tam zunaj na štirih brezovih kolih. Na svojem hrbtu je nosila majhno zibelko iz usnja; na vrhu je bila kapuca. V zibelki pa je ležalo debelo dete, povito v mehko, belo kozjo kožo; veselilo se je malega zvončka nad svojo glavo, ki je pozvanjalo, kadar se je mati premaknila.

»Kaj pa je v loncu?« je vprašal Pavel.

Laponska družina, slikana pred svojo kamenito in rušasto kočo

»Meso severnega jelena, zrezano na majhne koščke,« je odgovorila mati. »Severni jelen je najvažnejša žival na zemlji. Mi ne bi mogli živeti brez njega.«

»To je pa zanimivo«, je rekel Pavel. »V Grenlandiji so mi trdili, da je najvažnejši tjuljenj.«

»Mogoče za Grenlandijo, toda ne tukaj. Mi dobimo malone vse, kar rabimo, od severnega jelena. Vleče nam sami kadar se selimo, pozimi nam daje meso in vse leto nam daje mleko, ki ga pijemo sveže ali pa delamo iz njega sir. Naše obleke so večinoma iz kože severnega jelena in sešite so iz niti iz njegovih kit in sicer zopet s pomočjo šivank, ki jih delamo iz njegovih kosti. Naše postelje so mnogokrat vreče iz kože severnega jelena, napolnjene z mahom.«

Nato Pavel ni več omenjal tjulnja. Med tem ko je mati z veliko leseno zajemalko polnila skledo iz brezovega lubja s toplo juho, so oblekli Pavla v njegovo novo obleko. Dali so mu čevlje iz kože severnega jelena in rokavice, napolnjene s suho travo, hlače iz kože severnega jelena, ravno take gamaše in okoli nog so mu navezali toplo suho travo.

»Sedaj pa pridi ven in igraj se v snegu«, so mu rekli.

Ko so prispeli ven, so dali Pavlu smuči. Pripeli so mu jih na čevlje in odpeljali so se po snegu.

»Prihodnji teden« je rekel eden od dečkov, »se bo vrnilo sonce. Tedaj ne bo več snega in v nekoliko tednih bodo prišle cvetice in severni jeleni bodo odšli v planine.«

»Jaz bi rad, da bi bila vedno zima, če bi živel tukaj«, je rekel Pavel. Še nikdar v svojem življenju se ni tako zabaval kakor sedaj, ko se je v mesečini igral v snegu in ko so plesale čudne rumene in modre severne luči po nebu.

»Sedaj pa je prišel čas odhoda,« se je domislil Pavel. »Še mnogo živali moram spremiti na njihove domove.« Vsedel se je v sani in še preden se je mogel dobro posloviti od svojega severnega jelena, je bil že zopet na ladji.

»Sedaj pridem jaz na vrsto«, so kričale živali.

»Počakajte nekoliko«, jim je rekel Pavel. »Pridi sem, ti lepi buldog in ugrizni eno od imen v klobuku.«

Buldog je vtaknil svojo glavo v klobuk in prinesel je iz klobuka ime — rjavega medveda.

Medved je zaplesal od veselja. »Sijajno!« je klical. »Bom kar jaz vodil ladjo. Pojdite spat in ne skrbite!«

»Lahko noč vsem skupaj!« je odgovoril Pavel in odšel v svojo kabino. Trdno je zaspal in se toliko časa ni zbudil, dokler ni rjavi medved popraskal po njegovih vratih in rekel: »Tu smo!«

Laponec na smučeh

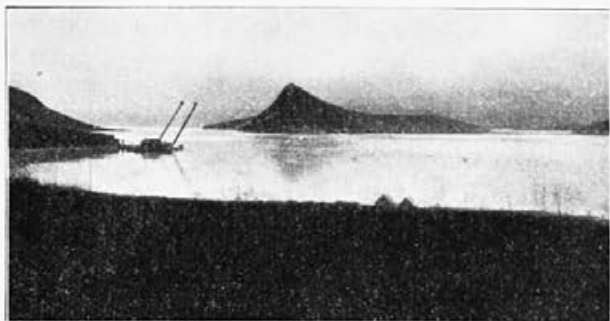

LOV NA TUNE

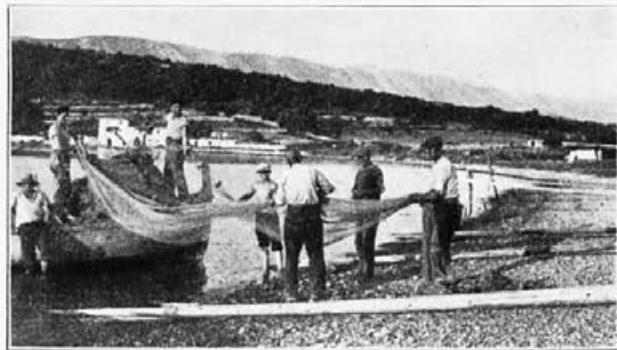
Na skrajni severni strani otoka Krka leži zaliv Voz. Tam je morje mirno in spokojno. Le malokdaj se valovi Kvarnera izgube do tega mirnega in lepega kota Hrvatskega Primorja. Zaliv varuje pred viharji kršati Sv. Marko. Mogočna kamenita trdnjava je Sv. Marko. Neobljuden štrli proti nebu in gleda mrko nekam proti zapadu. Na njem ni vode, same skale, ki padajo skoro strmo v morje. Le tu pa tam šopi trave, ki štrle iz skalnih razpok. Na ta otoček se malokdaj izgubi človek. Le govedo preplava večkrat morje, ki loči Sv. Marko od Krka, in pomuli redko travo med skalami. Zanimivo je gledati, s kakšno spretnostjo preplavajo krave in voli vodo in kako se teleta dolgo zbirajo mukajoč ob vodi, preden si upajo vanjo. Ko se jih na Sv. Marku loti žeja, zopet splavajo na otok Krk, kjer je vode dovolj.

Dno zaliva je prepreženo z algami in morskotravo. Trava in alge se oprijemajo vesla in ponoči fosforizirajo, da kaplja z vesel kakor živo srebro. Zaradi bogatega morskega rastlinstva mrgoli v zalivu vseh vrst rib. Izpod spokojne gladine se vrši neizprosni boj za življenje in obstanek.

Ta boj se da do potankosti zasledovati z vrha tunjer. To so do 30 metrov dolge lestve, ki štrle poševno nad morjem in služijo ribičem za opazovanje. Vsaki dve uri se na tunjerah menjuje stražnik. Njegova naloga je paziti na to, če se ne pojavijo tuni, ki vsako leto večkrat preromajo v trumah našo obal. Tudi mora paziti, da ne zajde v nastavljeno mrežo kak delfin. Teh je v Hrvatskem Primorju dovolj. Delfin bi mrežo raztrgal. To bi bila velika škoda, kajti mreža je tako dolga, da sega izpod tunjer skoro čez ves zaliv. Le majhen prostor na drugi strani zaliva je prazen, da morejo tuni nemoteno v past. Mreža leži v vodi cele tedne. Ne izplača se dvigniti jo, če ni v njej plena za par stotov.

Zaliv „Voz“ na Krku, zadaj Sv. Marko

Ribiči zlagajo mrežo na čoln

»Ali je delfin taka zver?« vprašam starega ribiča v koči pod tunjerama.

»Po kakšna!« se razburi stari. »Ako zaide tak nepridiprav v mrežo in opazi, da je vjet, prične besneti kakor sam satan! V svoji divjosti se zamoča v mrežo in ne miruje, dokler je ne raztrga na kose. Kakšen pa je! Saj doseže težo petih stotov! In glejte —

taka mreža je dolga do 900 metrov in stane mnogo, mnogo denarja — celo premoženje! Razen tega je šel rakom žvižgat ves lov za leto dni!»

»Pa še to povejte, očka, kaj iščejo tod tuni? Saj imajo za odlaganje zaroda dovolj drugih mest!»

Ribič se popraska za ušesi in parkrat močno povleče iz svoje kratke pipe. Nato pa odgovori: »Ko bi jaz vedel natančno. Nekateri pravijo, da love tod in zasledujejo ribe. V naših krajih mrgoli rib, ker je morsko dno bujno poraščeno. Pred leti pa je hodil tod neki učeni doktor. Ta je neprestano opazoval življenje rib. Ta učenjak je dejal, da se neke vrste morskih polžev vsesajo zelo radi po glavah tunov, posebno pa v ušesih. Tuni bi se radi osvobodili teh sitnežev, pa se v trumah podajo k naši obali, kamor se odteka mnogo sladke vode iz nadzemskih in podzemskih rek in potokov. V sladki vodi namreč odpadejo nadležni polži. Ne vem, če je to res ali ne. Vendar pa je res, da se tuni redno vsako leto pojavijo največkrat v takih naših zalivih, kamor odteka mnogo sladke vode. Tu se prekucujejo in skačejo kakor razposajeni otroci!»

Na razburkani vodi se pozna, da je plen velik

Stari ribič bi bil še marsikaj povedal. Ali zunaj je nekdo ostro zažvižgal! Vsi ribiči v koči so planili na noge in stekli iz koč na določene prostore.

Oči vseh so uprte na moža na vrhu tunjer. Ta dva se ne ganeta. Napeto gledata navzdol. Kmalu se eden zravnava in drugič zažvižga. Ribiči teko kakor za stavo ter hitro napno mrežo do druge obale, tako da je ves zaliv zaprt. RIBE v zalivu nimajo več izhoda.

Dolgo ni opaziti ničesar. Le ribiča opazovalca na lestvah dajeta spodaj stoječim neka znamenja. Od skupine spodaj se loči mlad fant. Skoči v stran in jadrno beži po klancu navzgor. Pozneje sem zvedel, da je šel iskat pomoči v vas. Površje morja leži mirno in se ne gane. Z obrazov ribičev pa se zrcali razburjenje: Kaj bo? Ali se bo njihov up uresničil? Ali se jim posreči velik lov, ki jih bo za dolgo časa rešil skrbi za vsakdanji kruh?

Eden izmed opazovalcev že pleza po lestvi navzdol. Razburjeno pripoveduje, da se je vjela cela tropa tunov. Ribičem so se pridružili še domačini in vsi razburjeno govore in si manejo roke.

Medtem je morje oživilo. Tu pa tam je vstal val, kakor da je sredi zaliva morje zavrelo. Sredi vode se prikazujejo vedno večji vrtinci. Ob skalah se že razbijajo peneci valovi. Tropa vjetih tunov postaja nemirna, ko zapazi, da zaman išče izhoda iz zaliva. Posamezne par centov težke ribe se zaženo iz

vode in se pljuskajoč spet pogreznejo. Vedno češče se prikazujejo špičaste glave tunov iz vode.

Sedaj se stari ribič odloči. Na njegovo znamenje skočijo ribiči v čolne. Vsak ima v rokah kol. Zaženo se s čolni med tune in kjerkoli se pojavi glava ujete ribe, mahnejo s kolom po njej. Kmalu je voda krog in krog krvava. To morenje je težko gledati in je kruto. Ali pri velikih tropah neobhodno potrebno. Kajti mreža bi drugače ne vzdržala skupnega navala tolikih močnih živali. Vrvi bi popokale in mreža bi se raztrgala. Kmalu je bila površina zaliva pokrita z belimi telesi mrtvih ali omamljenih tunov. Še neranjeni tuni pa so plavali pod telesi tovarišev in z udarci svojih repov razpenjali vodo, da je sikala meter visoko.

Končno se je morje umirilo. Večina tunov je ležala na površju. Koliko je še živih v vodi, se ni dalo ugotoviti. Novo povelje starega ribiča. Čolni se vračajo. Ribiči zgrabijo za vrvi in vlečejo mrežo k obrežju. Še živi tuni se divje zaganjajo v mrežo. Ali ko se približajo obrežju, prebode vsakega dolga sulica.

Po polurnem napornem delu je ležal plen na obali. Bil je ogromen! Takega plena ne pojmiš že par let. Po večini eden do dva centa težke živali. Na stotine jih leži pokojno na kamenitih tleh in čakajo, da jih odpeljejo v večja mesta, kjer bodo hrana ljudem.

»Tokrat smo imeli srečo, gospod!« mi reče stari ribič in si obriše z žuljevo roko potni obraz.

Ne dolgo in troje jadrnic reže pot proti Sušaku. Jadra so napeta, a plovejo počasi, ker nosijo težek tovor. Z jadrnic odmeva pobožna pesem hvaležnih ribičev.

SLON

(Po Tolstem.)

Indijec je imel slona. Ta je bil dober in je vestno služil svojemu gospodarju. V neznosni vročini je prenašal težka debila od vlaka do ladje. To naporno delo je opravljal dan za dnem, mesec za mesecem, leto za letom, ne da bi se obotavljal ali upiral. In vendar ni dobival za svoje naporno delo nikakih pribojškov, nasprotno, večkrat je celó stradal, ker mu Indijec ni dajal dovolj hrane. Nekega dne je bilo treba odpraviti zopet velik tovor debel na ladjo. Sonce je pripekalo kot žerjavica. Ker je imela ladja odpluti in se je mudilo, Indijec ni dal slonu ne vode ne hrane in ga je neprestano naganjal, naj nosi hitreje. Dvajsetič si je slon natovoril veliko breme. V rilcu je nosil ogromno deblo. Sonce je čimdalje huje pripekalo. Sestradan in žejen slon je čutil, da mu pešajo moči. S težkim tovorom je stopal počasneje in počasneje. Tedaj je pa Indijec planil nadenj s kolom. Ali v tem hipu se je slon čisto predru-gačil. Pobesnel je. Deblo je vrgel daleč stran, zagrabil je neusmiljenega Indijca, vrgel ga je pod se in ga potepal.

Mož je bil na mestu mrtev.

Ko je zvedela o tem vdova, je bridko zajokala. Pograbila je svoje štiri otroke, privedla jih je k podivjanemu slonu in je dejala v obupu: »Kdo naj nas zdaj preživlja? Ubil si moža, pobij še otroke in mene!«

Slon pa se je naenkrat pomiril. Žalostno je gledal nekaj časa otroke, nato pa je zgrabil z rilcem najstarejšega ter si ga je posadil na hrbet.

In od tedaj je slon v vsem ubogal otroka in je potrpežljivo še nadalje opravljal svoje naporno delo.

MED SPONAMI

Daleč preko cerkljanske fare je bila znana Podjedova krčma, saj je gospodar dovažal vino prav iz vinskih gor. Bila je to pijača, ki ni ljudem mešala pameti.

Krog mize sloni družba mož iz okoliških vasi.

»Na tlako moram jutri, Strmolski mi je odredil trodnevno žetev.« Molk.

»Ječmen mi je graščinski pobiral iz kozolca.« Tišina.

»Mesto desetega snopa mi je vzel vsakega osmega.« Molče pade trda pest na mizo.

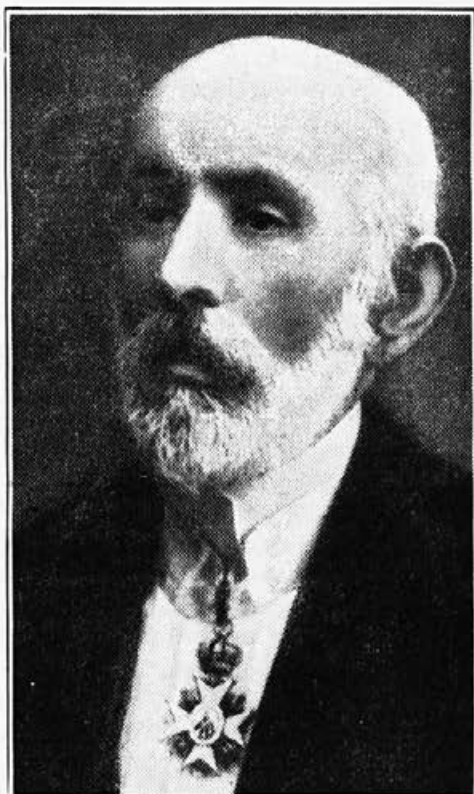
»Francozi so bili boljši gospodarji! Plačali smo jim tiste franke, pa smo imeli mir pred njimi. Graščinskim pa ni nikdar dovolj, ne desetine ne tlake. Kakor v kleščah nas imajo,« se raztogoti stasiti gospodar.

»Kaj tebi to mar, ti si premožen, pa študiran si,« zagodrnja stari grajski Mežnar.

»Študiran? Prav toliko si lahko tudi ti, saj so nam Francozi dali šolo in starega Borštника, ki te nauči za mal denar vsega, kar hočeš,« odvrne Podjedov oče.

»E, kdor zna bukve brat', še ne zna orat',« se zasmije stari Hariž. »Pa če bi vsak bral, kdo bi pa oral? In kaj bi mi jedli?«

Nejevoljno se razide vsa družba. Malemu Martineku gori za pečjo se je zdelo, da sliši rožljati spono krog njihovih nog.

Davorin Jenko

POT K SVOBODI

Martinek spleza s peči in sede očetu na kolena: »Oče, v šolo bi rad!« »V šolo?« se nasmehne stari Podjed.

»Učil bi se rad, oče, da mi ne bo potreba služiti graščinskim. In nemški bi rad znal, da pomagam vaščanom.«

»E, pa bodi po tvoji želji,« se ponosno nasmehne gospodar.

V belih prtenih hlačicah je drugega dne odkorakal Martinek 10 minut daleč v zelene Cerklje. Pred cerkvijo je stala stara mežnarija, v kateri je bila v I. nadstropju nastanjena tudi šola.

Dobrohotni mož, gospod Karol Trček, je sprejemal otroke v šolo, kadar se je kdo oglasil. Šolske obveznosti tedaj še ni bilo.

S strahom je vstopil mali Martinek v sobo, ki je bila podprta s petimi tramovi, da ni podsula še onih 30 učencev, ki so upali svoje življenje posvetiti učenosti.

Z veseljem se je lotil »buhštahiranja« in »lautiranja« po Vodnikovih začetnicah in v najkrajšem času dozorel za višjo izobrazbo.

Nič manj kakor šola ga je zanimala tudi cerkev. Visok zvonik se je vzpenjal proti nebu, krog njega pa je stalo močno ozidje. Kar tesno mu je bilo, kadar je korakal skozi široko šolsko vežo na prostrano pokopališče, obdano z močnim zidom in okroglimi stolpi ob vseh štirih oglih. Tu je torej tisti tabor, za katerim so se Cerkljani borili s Turki, tu so se godile one krutosti, o katerih so se pogovarjali gostilniški gostje. Plaho se je oziral po obširnem cerkvenem hramu, ko so slovesno zadonele orglje in ko so zvoki glasbe iz nevidnih grl segli v njegovo otroško dušo.

Poslušal je ptička v gozdu in onega, ki se je dvigal visoko proti nebu, žvrgolečega svojo drobno, nežno pesmico, prisluškoval je večernemu spevu prirodnega zbora in sanjal ob jutranji budnici ptičjega zaroda.

Triglavska skupina ob zapadnem robu Gorenjske ravní, Storžičeva in Grintavčeva na severu, odsej od Sv. Jošta!

Ne čudimo se, da je ta prelestni raj posejan s pevci, ki brez harfe utirajo nežne melodije v njegovo in njegovega naroda čast.

V ŠOLO

Podjedovi — tako se je reklo pri hiši — so družinske zadeve dodobra premislili. Janez naj bi kot prvorojenec prevzel dom. V Martinu se pojavljajo talenti, zato ga odločijo za duhovna. V šole naj gre.

Stari Šimen je napregel konja v koleselj, nastlan s slamo, v kovčeg so naložili najpotrebnejših stvari in nekoliko jestvin za novo gospodinjo. Hlapec je sedel na kozla, mati Marija in Martinek sta se pa zleknila po slami.

Od Dvorij vodi cesta naravnost proti zahodu, kjer iz ozadja moli proti nebu naš ponosni Triglav. Ko je trojica zapustila vasico Češnjevke, je Martinek ob strani ugledal divno sotesko s slovečo božjo potjo Velesovo.

V Kranju ga je mati oddala v varstvo novi gospodnji, seveda s kopico materinskih naročil. Po raznih opravkih sta se s Šimnom proti večeru vrnila domov.

Že med spreganjem doma se Šimen začudi, kako da hruške tako pogosto padajo z drevesa. Ozre se proti vrhu in takoj ugane, kaj da mora biti.

»Lejte, mati, ni li ta kepa v hruški naš Martinek?«

»Križ božji, saj je res!« vikne preplašena ženica.

Kaj je privedlo malega Martineka, da je pot — dolgo 15 km — pretekel prej, kakor sta jo premerila mati in Šimen s konjem. Res, kljuse ni bilo ravno v najlepših letih, a konj je le konj, njegove stopinje so le razmeroma daljše.

Martinek je bil zbežal domov, kajti je to bil dom njegovih misli, njegove mladosti, njegovih nežnih spominov in zaklad njegovih čuvstev.

Ali nič ni pomagalo, odločeno je bilo, da poje novo mašo — in konec. Brez pridige in brez groženj sta na jutro pot obnovila. Naravno, da ga gospodinja sedaj ni več pustila izpred oči. Učenja se je oprijel z veliko vnemo.

K VIŠJI IZOBRAZBI

Prvi žarek žalosti je padel v njegov dom, ko mu je nemila smrt ugrabila dragega očeta, drugi tedaj, ko se je mati znova poročila v Pšenično Polico, tretji, ko se je brat Janez poročil. Tako ga je usoda še kot šestošolca iztirala iz domače hiše, ki je ni nikdar več prestopil. Prijateljsko se je oklenil mladega učitelja Andreja Vavkna, tri leta mlajšega od njega; pri njem si je ustvaril svoj skromni kotichek in ostal njegovi družini zvest do svojih zadnjih dni.

Leta 1848. je Martinek preživel pretresljaje preporeda avstrijskih slovenskih narodov in splošne državne revolucije. Vse je hitelo k svobodi, kot bleščeči luči narodnega odrešenja.

Spone so pokale, graščine so se majale v svojih temeljih, kmet se je otresal tlake, narodi svojega suženjstva.

Iz Kranja se je že po dveh letih preselil v Ljubljano, kjer je v nadaljnjih dveh letih dovršil osnovno šolo, v nadaljnjih štirih pa nižjo gimnazijo.

Počitnice je preživljal doma. Tu se je shajal s kaplanom Puherjem, ki je skladal poljudne pesmice in jih dajal učiteljema Leopoldu Cveku in Andreju Vavknu, da sta jih uglasbila.

Z Vavknom se je Martin v Ljubljani izobraževal v glasbi pri Kamilu Maškcu in občudoval glasbeno plodovitost cerkvenega skladatelja Gregorja Riharja. Vavken je bil izvrsten pevec in skladatelj. Naravno, da sta sklenila najtesnejše prijateljstvo.

Višjo gimnazijo je Jenko obiskoval v Trstu, kjer je imel priliko študirati italijanski jezik in glasbo, polno prijetnih melodij.

K POKLICU

Leta 1859. je dokončal gimnazijske študije. Ker z domačimi ni več občeval, je najel grajskega Mežnarja, da ga z oslom potegne v Kranj.

Stari je vso pot nestrpno tlačil pipo in jo tlačil, a nikakor ni mogel priboriti vpogleda v mladeničevo dušo. Kam ga žene pot?

»No ja, Martin, kaj ne, zdaj pa v lemenat, kaj ne? Mhm! A Martin se je izogibal odgovorom, da je stari od radovednosti že vso pipo prežvečil.

Prišedši v Kranj naroči vozniku, naj malo počaka, ker ima opravka pri glavarstvu.

»Pri glavarstvu. Kaj boš pa tam?«

»Pos moram dobiti.«

»Pos?« godrnja Mežnar, »kaj bi vendar v lemenatu s posom?« Osla priveže k vodnjaku. Toda živali nekaj ni bilo po volji, zato začne na vse načine rigati, da so otroci kar trumoma vreli skupaj. Čez nekaj dni se pa razve novica, da je Martin na Dunaju.

»No, saj sem vedel, da nekaj ni v redu,« je modroval na večer stari Mežnar v Podjedovi gostilni. »Osel je tako neznanško rigal po Kranju, da sem takoj vedel, kako bo z Martinovim lemenatom. No, pa je le res tako!«

NARODNI PEVEC

Na Dunaju je od l. 1859. študiral pravoznanstvo in poleg tega se je temeljito izobraževal v glasbi. Ustanovil je Slovensko bralno društvo, ki mu je bil pevovodja in duševni voditelj, vodeč armado pevcev od uspeha do uspeha, od zmage do zmage.

Res, bili so to časi prvega narodnega navdušenja časi velike domovinske ljubezni. Krog njegovega zbora so se zbirali tudi Hrvatje, Srbi in Bolgari, torej popolna jugoslovanska družina, družba mož, ki so se pozneje razkropili po slovanskem ozemlju kot prvaki jugoslovanskega preporoda.

K Jenkovim prireditvam je zahajal tudi slavnoznani Srb Vuk Štefanović Karadžić, mož, ki je prvi zbral divne srbske narodne pesmi in seznanil z njimi vso Evropo.

Na sporedu Jenkovih koncertov na Dunaju so bile same izbrane točke. In ti koncerti so pokazali, da Jenko ni bil samo izvrsten pevovodja, temveč tudi spreten komponist.

Da bi podžgal v svojih pevcih in poslušalcih, živečih med trdimi Nemci, narodno zavest, je uglasbil Cegnarjevo pesem »Hej rojaki!« in »Pobratimija«, najbolj pa se je proslavil z narodno koračnico »Naprej!« (1860.)

Kako so nastale nje besede, kako nje napev? Obenem z Davorinom — ime je prekrstil le zato, da je zvenelo bolj slovansko — je študiralo na Dunaju več nadarjenih in narodno zavednih mladih Slovencev, n. pr. Simon Jenko, Janez Mencinger, Tine Zarnik i. dr. Napravljali so večkrat izlete v lepo dunajsko okolico. Za te izlete so želeli imeti navdušeno narodno koračnico.

Tiho je poslušal to željo pesnik Simon Jenko. Zamislil se je, in iz njegovega tako rodoljubnega srca so privrele navdušene besede pesmi »Naprej, zastava slave!«

In kdo drugi naj zloži tej pesmi napev kakor Simona Jenka bližji rojak, naš Davorin Jenko. Res, Davorin poskusi dati pesmi napev v obliki koračnice. Pa ne gre in ne gre.

Dne 16. maja 1860 pa bere v krčmi v nemškem časopisu »Freie Presse« članek ki je psoval in grdil Slovane in imenoval njih jecljanje otrok.

Članek tako razjari Davorina, da vrže list od sebe, plača in odide. Na ulici pa začne v sveti jezi sam zase peti. In kaj je bilo to petje? Kakor odmev lepe narodne pesmi, žuborenja tihe nežne vodice, ki jo huda ura razdraži, da besno buči preko pragov, razdirajoč za seboj bregove.

Prvič so zaorili Jenkovi pevci »Naprej!« dne 22. oktobra 1860 v navzočnosti mnogoštevilnega slovanskega občinstva. Njeni glasovi so množico kar elektrizirali. Odobravanja ni bilo ne konca ne kraja. Pesem se je tedaj raznesla po vsem Slovenskem, postala malodane narodno blago. Priljubila pa se je tudi ostalim slovanskim narodom. Posebno Čehi in Hrvatje niso praznovali slavnosti, pri kateri bi je ne zapeli. Ruske vojne godbe so jo svirale pri vходу v Plevno in Sofijo, ko so prepodili Turka iz bolgarske zemlje.

Tiste čase je nastopil med Srbi mlad glasbenik Kornelij Stanković. Srbi so po pravici pričakovali, da postane na glasbenem poprišču to, kar je bil Vuk St. Karadžić na slovstvenem. Lotil se je harmonizacije srbskih narodnih pesmi, ki so mu zelo uspeli. Pa preden se je mogel razviti, ga je zalotila smrt. Mlad je legel v grob. Usojeno pa je bilo, da nadaljuje Slovenec Davorin Jenko, kar je zapolnel, česar pa ni mogel izvršiti pokojni Stanković.

Davorin Jenko dobi namreč l. 1863. službo pevovodje pri pravoslavni občini v Pančevu (na tedanjem Ogrskem).

Kar je zapolnel tako uspešno na Dunaju med Slovenci, to nadaljuje še uspešneje sedaj med našimi brati, med Srbi.

V BEOGRADU

Davorin je bil mož na mestu. Kaj čuda, da ga l. 1865. pozove Beogradsko pevačko društvo v kraljevi Beograd za svojega pevovodjo, kaj čuda, da ga leta 1871. pozove ravnateljstvo kr. srbskega gledališča za kapelnika in kompoziterja. Na tem odličnem mestu razvije Jenko vse sile velikega svojega glasbenega talenta in postane preporoditelj narodne srbske glasbe.

Polni 32 leti je deloval Davorin pri gledališču kot kapelnik in skladatelj. V tej dobi je zložil za gledališče in za pevská društva nad 200 pesmi in 5 uvertur za orkester.

Če bi ne storil nič drugega, kakor da je uglasbil Slovencem »Naprej«, Srbom pa narodno himno »Bože pravde«, bi že zaslužil, da ostane njegovo ime ovekovečeno v jugoslovanski zgodovini.

Ko je Srbom prepeval »Što čutiš Srbije tužni«, so njemu samemu misli s »Tiho luno« pohitevale k slovenski »Lipi v nežnem gaju«, da je ubral »Strune mile«, ki so segale globoko v čuvstva vsakega narodnjaka, ki je živel z narodom, dokler ga niso zagreblji milj zvokej »Blagor mu, ki se spočije«, pesem večno lepa, neminljiva.

Ni ga bilo leta, da bi Jenko vsaj nekaj tednov ne pohitel v svoj rodni kraj Cerklje pri Kranju.

Ko je stopil v pokoj, je kupil od Vavkna malo hišico v Cerkljah, na katero je Glasbena Matica l. 1931. vzdala lepo spominsko ploščo, dočim si je cerkljanska osnovna šola nadela njegovo ime. Njegovo rojstno hišo so pravkar podrli do tal.

Do poslednjega leta je živel med Cerkljani. Vsi so ga spoštovali, vsi so ga ljubili, zlasti otroci, ki jim je tudi on sam izkazoval najnežnejša čuvstva in jim pripovedoval razne dogodbice iz svojega pestrega življenjskega potovanja.

Sredi hrupa svetovne vojne je omagal 24. novembra 1914.

Narodne svobode, po kateri je tako hrepenel, ni dočakal.

Pogled na rojstni kraj Davorina Jenka

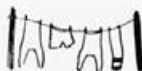

VSEVED

PO RUSKI PRAVLJICI

II.

KAKO JE POSTAL VSEVEDEN.

 JE URNO VZEL POD IN SE SPLAZIL
SKOZI NA SOSEDOV . TAM SE JE SUŠILO
. POGLEDAL JE PROTI , ČE NE GLEDA
SKOZI IN HITRO TRI KOSE . SKRIL JE
BLAGO POD IN ZBEŽAL V . KO JE V ZA-
ZVONIL POLDNE, JE STOPIL IZ IN ODŠEL
PROTI . DRŽAL JE V ŽEPU IN VESELO .
PRI SOSEDOVI SE JE USTAVIL. SO BILI
VSI NA IN MAHALI Z . „KAJ VPIJETE KAKOR
?“ VPRAŠA . „TRI KOSE NAJLEPŠEGA
JE ODNESEL !“ ODGOVORI SOSEDOVA . „DAJ

MI MOKE, PA TI POVEM, KJE JE !“ PRAVI .

„KAJ BOŠ TI VEDEL!“ ODGOVORI . „IMAM ČRNO

 ČAROVNIŠKO, MI VSE POVE!“ ODGOVORI

 IN DOMOV PO . KO SE VRNE, PRAVI .

„TVOJE VISI NA VELIKEM SREDI .

ŽENA MAJE Z , GRE PA LE V . TAM RES NAJDE

SVOJE . HVALEŽNA DA   MOKE IN POVE

VSEM NA , DA ZNA ČITATI IZ ČRNE .

VSI SO SE ČUDILI IN SPOŠTLJIVO .

(Se nadaljuje.)

Devet pilotov

Tam nekje — pa ne v Ljubljani —
so čakali aeroplani,
da na sončna, zračna pota
svojega nesó pilota.

In piloti so prispeli,
brž so stroji zabrneli.
Bilo jih je baš devet,
ko začel se je polet.

Prvi pa se je skesal,
ker se je ropota zbal.
In tako v višino belo
jih je osem odletelo.

Drugi, joj, kako je jezen —
morsko je dobil bolezen!
Pa jih je naprej veselo
samo sedem še letelo.

Tretji se spusti z višin,
ker mu zmanjkal je bencin.
Pa je dalje kratkomalo
samo šest jih še frčalo.

Pa četrtemu letalo
je naenkrat v vodo palo.
Bil je moker, jej, o jej!
Eskadrila gre naprej!

Peti trešči na drevo,
kar navpik, kar na glavò!
Štirje pa se niso bali,
hrabro v zraku so ostali.

Šesti je zastokal milo,
polomilo se je krilo.
To pa v zraku šala ni!
Četa šteje le še tri.

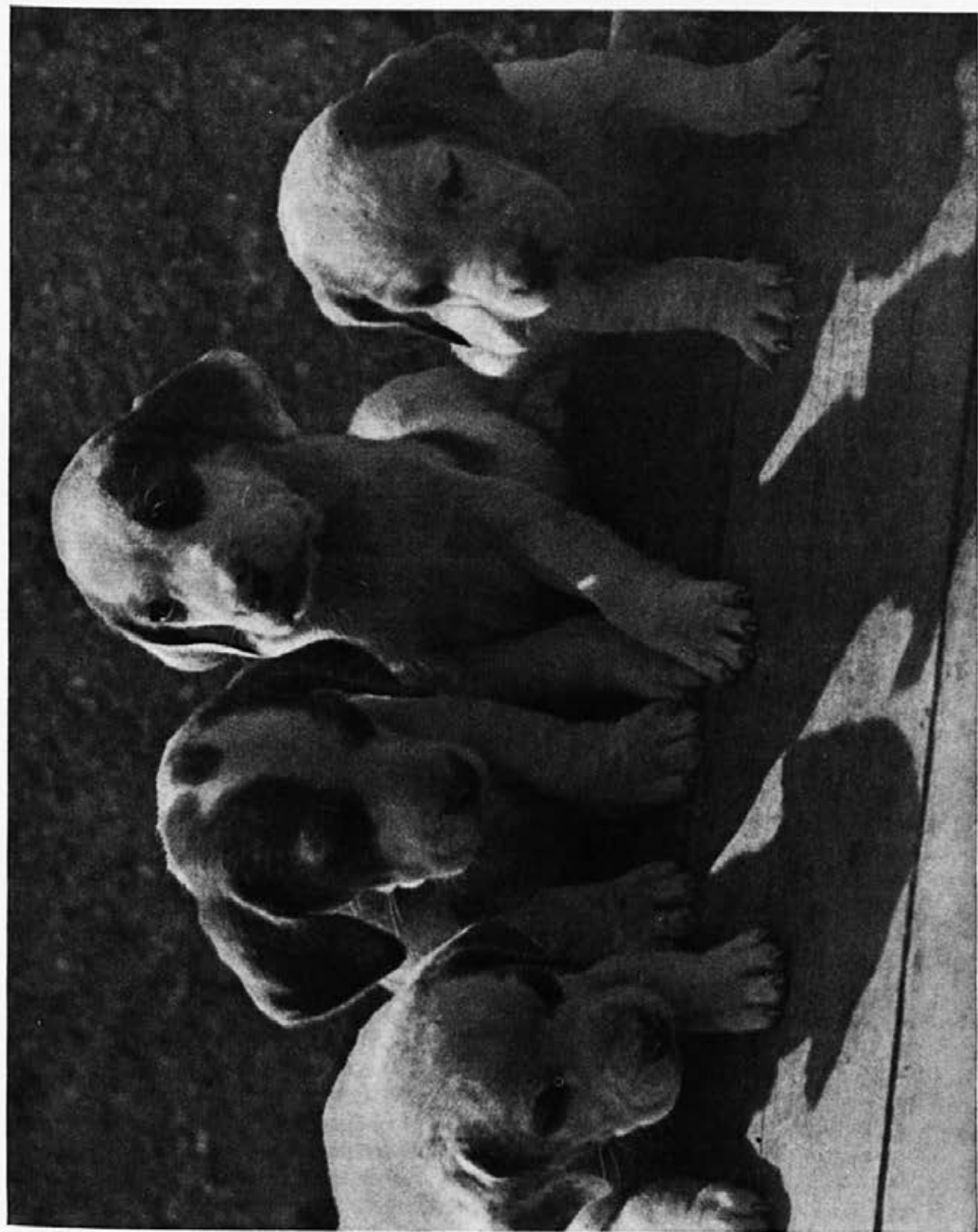

Sedmemu pa 1, 2, 3 —
se propeler razleti.
Dva pa srečno sta pristala.
Mama z avtom je čakala.

Eden se je odpeljal,
drugi pa je sam ostal.
Je prijatelju pomahal,
potlej skiro je zajahal,
pa zapustil aerodrom
in se vrnil na svoj dom.

Franc Ferjan:

Kužki

iz albuma

•Slovenska fotografija•

BOB, GASILSKI PES

(Po Tolstem.)

Kadar gorijo hiše, se večkrat zgodi, da ostanejo otroci med plameni. V grozi begajo sem in tja ali pa se skrivajo v najtemnejših kotih, kjer jih človek zaradi dima ne more najti. Zato so izučili v Londonu pse, da pomagajo iskati in reševati otroke iz gorečih hiš. Najbolj znan tak gasilski pes je Bob, ki je rešil iz plamenov že 12 otrok.

Nekje je izbruhnil nenadoma požar. Pritekli so gasilci s psom. Prepadena žena jim je tekla naproti in jih je obupno rotila: »V hiši je moj dveletni otrok. Rešite mi, rešite mi otroka!«

Gasilci so dali Bobu znamenje. Pes je šinil po stopnicah med plamene. Pet minut napetega čakanja in zdajci se prikaže Bob in prinese iz goreče hiše otroka. Mati plane k njemu in ko vidi, da je živ in zdrav, se od veselja razjoče.

Gasilci so božali psa in so ga ogledovali, ali ni dobil kakih nevarnih opeklin. Bob pa je še ves nemiren, kmalu se jim izvije iz rok in plane vnovič v plamene. Mislili so, da je ostal morda še kdo v hiši. Nestrpno so pričakovali psa. Brž se prikaže in nese zmagoslavno nekaj v gobcu. Ko so bolje pogledali, so se vsi veselo zasmejali. V gobcu je držal leseno punčko.

JAPONSKA PRAVLJICA

To se je zgodilo v deželi sonca in rož, tam na daljnem Japonskem. Živela je lepa deklica, ki ji je bilo ime Krizantema. Bilo je je sam smeh, sama dobrotà. In kako je ljubila svojo mamico! Ali kmalu je ugasnil smehljaj na njenem lepem obrazu, otožno so gledale njene oči. Mamica ji je zbolela. Odslej je Krizantema noč in dan bdela pri njeni postelji in ji stregla. Nič ni pomagalo. Nekega dne je mamica umrla. Takrat je deklica obupno zajokala. Hotela je priklicati mamico k življenju. Ali mamine oči se niso več odprle, njena dobra mamica se ni več nasmehljala, ni več dvignila roko, da bi ji pogladila mehke laske.

In potem so deklico odvedli iz sobe. Mamico pa so zakopali.

Vso dolgo noč je Krizantema prejojala. Drugo jutro je šla na mamin grob. Bil je pust in prazen, niti cvetke ni bilo na njem. Da bi imela vsaj malo cvetlico, da bi z njo okrasila gomilo!

Šla je Krizantema v vrtove, na polja, v gozdove. Stikala je med grmovjem, med drevjem, med travo. Vse zaman! Bila je hladna jesen. Sive megle so se vlačile nad pokrajino. Suho listje je padalo z vej na nizko travo, vso ožgano od mrzlih vetrov. Krizantema se je vrnila na pokopališče. Pokleknila je na grob in v obupu govorila: »O mama, mamica moja! Niti cvetke nimam, da bi jo položila sem k tebi. O da bi vsaj sama lahko postala cvetlica in bi krasila tvoj grob!« Zgrudila se je na vlažno zemljo in je zajokala.

Začelo je pršiti kot da se nebo sámò solzi. In glej — iz lepega obrazka deklice, iz njenih mehkih lask in njene pisane obleke so pognale čudovite cvetke, ki so krasile vso mamino gomilo. Tako so se porodile iz same tople ljubezni krizanteme, te lepe jesenske rože.

ABESINIJA

Italijanske čete prodirajo v osrčje Abesinije z dveh strani, iz severa in juga. Cilj obeh armad je združiti se in nadaljevati pohod proti glavnemu mestu Addis Abebi. Severna armada prodira proti jugu preko mesta Makale, južna pa proti severu proti Hararju, ki je važno staro abesinsko mesto, ker pelje od tu pot do edine abesinske železniške proge. Kakor sodijo vojaški izvedenci se bo za to mesto bil krvav in hud boj. Harar je obzidano mesto, v katerega ni smel še do pred nedavnim časom noben tujec. Še dandanes ne gledajo prebivalci tega mesta preveč prijazno tujca. Mrki so, vase zaprti in se ne menijo za kulturo belega človeka. Kakor je srednjeveško zidovje mesta Harar, tako je tudi življenje njegovih prebivalcev.

Medtem ko se mesto Harar pripravlja za obrambo pred sovražnikom, je mesto Makale na severu že padlo v roke Italijanov. Za Makalo so se bili hudi boji. Prišlo je do srditih bitk, v katerih se je sreča menjavala za Italijane in Abesince. Končno so se moralj Abesinci umakniti pred modernim orožjem. Francoski poročevalci trde, da je pred Makalo padlo okrog 1000 Italijanov in 2500 Abesincev. Sicer se Abesinci ne spuščajo v boj, temveč se umikajo v gorovja, kjer bo najbrž prišlo do odločilnih bitk.

Vkljub temu napredujejo Italijani le počasi. Na svojih pohodih naletavajo na prevelike naravne ovire. S puščavskih ravnin se pobočja gora, posebno okrog Makale dvigajo tako strmo, da morajo vpreči pred vsak gorski top do 20 mezgov. Pa še morajo mnogokrat prijeti vojaki za kolesa, da spravijo top navzgor. Prodiranje Italijanov je oviralo tudi deževje, ki je nastopilo v dobi, ko tam navadno nič več ne dežuje. Hudourniki, ki so pridrlj z gora, so grozili razdejeti vse nanovo zidane ceste. Hudourniki so večkrat odrezali predstraže od

glavne armade, ker je voda v sicer izsušenih strugah dosegla globino do treh in še več metrov. Tem predstražam so morali metati hrano iz letal. Če so te predstraže potrebovale hrane, so položile na tla na dogovorjen način bele in rdeče kose oblek ali perila. Nad njimi krožeča letala so na ta mesta metala zavoje s hrano.

Najbolj je trpela italijanska armada pri prehodu puščave Danaki. To puščavo imenujejo »preddvor pekla« zaradi neznosne vročine, ki vlada tam. Tam se dvigne toplomer do 60° Celzija. To vročino Evropec težko prenese.

Ali tudi nenadni napadi abesinskih četnikov povzročajo Italijanom mnogo ovir. Te čete napadajo iznenada in navadno le ponoči. Ko ležejo italijanski oddelki k počitku trudni in zbiti od dnevnih pohodov in vročine, se nenadoma prikažejo četniki ko da bi zrasli iz tal in se z divjim krikom zaženo nad presenečenega sovražnika. Ne meneč se za lastno življenje pokoljejo vse, ki jih morejo doseči, nato izginejo zopet v noč in vsako zasledovanje je zaman.

Odp rtega boja so se Abesinci doslej izogibali, ker vedo, da je velika bitka z moderno opremljenim sovražnikom že vnaprej izgubljena. Medtem ko so Abesinci oboroženi s starimi puškami, da, celo s ščiti in sulicami, uporabljajo Italijani samo pri severni armadi nad 500 topov, 3000 strojnih pušk in več sto tankov. Zato hočejo Abesinci pridobiti na času, da se medtem oborože z modernim orožjem, ki so ga v velikih množinah kupili v raznih državah Evrope in na Japonskem. Razen tega hočejo izvabiti sovražnika v težko prehodne kraje, kjer jim bo lažji odpor.

Tanki

Tanki, ki jih uporabljajo Italijani proti Abesincem, so sila nevarno orožje. So nekake jeklene trdnjave. Plazijo se po verigi

naprej kakor želva. Tank goni motor 50 konjskih sil in tehta le 2½ tona. V njem je prostora za dva moža. Eden vodi tank, drugi pa strelja s strojno puško in malim topom. Tank pleza po strminah, pol metra visoko oviro ali poldrug meter širok jarek kar preskoči. In uren je: do 65 km. na uro. Zna tudi plavati. Če zaide v vodo, moli iz vode le strojna puška in top. Proti tem »vojnim ladjam na suhem« je abesinski vojak brez moči.

Ali tudi moštvu v tanku ni lahko. Vožnja s tankom je prava muka. Posebno v afriški vročini. Zrak v tanku je okužen od bencina. Jeklene plošče razbela sonce od zunaj, od znotraj pa izžareva vročino še motor. Vožnje s tankom ne prenese vsak. V svetovni vojni je mnogo vojakov v tanku znorelo od vročine, ropota in groze.

Prehrana italijanske vojske

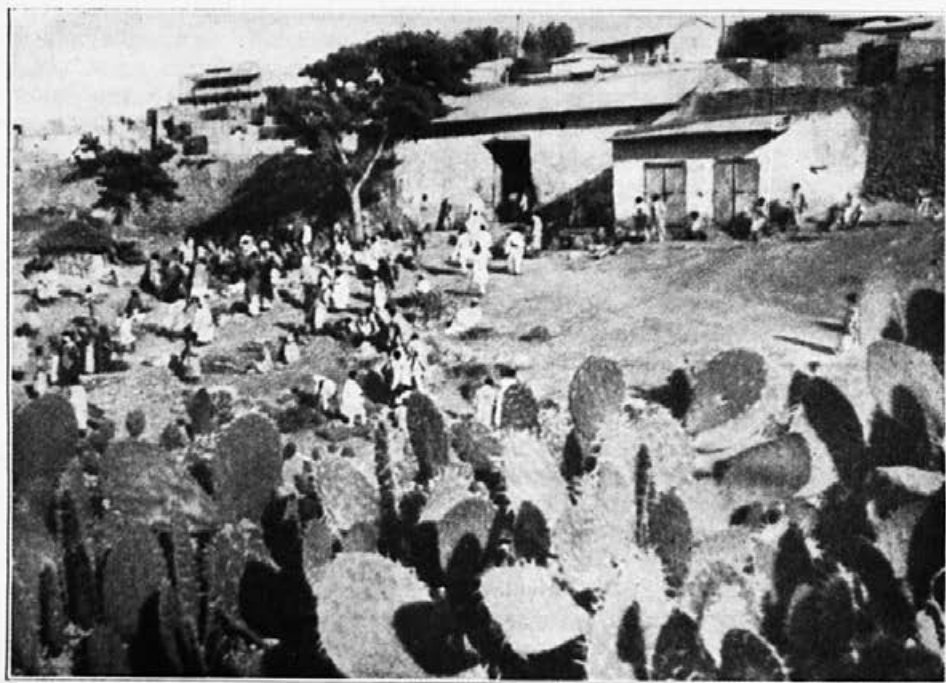
Italijanska vojska porabi na teden približno 3.500.000 kg hrane, njeni konji, mezgi in velblodi pa nad 2.000.000 kg krme. Ta hrana in krma se mora skoro vsa prepeljati iz Italije po Sredozemskem morju, skozi Sueški prekop v Afriko. Do afri-

ških pristanišč ne dela prevoz preglavic, šele od tu v notranjost dežele nastanejo težkoče. Tu jo prevažajo do armad z velblodi, konji in mezgi. Konji so posebno trpežne vrste — kupili so jih v Ameriki. Velblode pa so si nabavili v južnih afriških pokrajinah.

Ali tudi ko dospe hrana na mesto, še ni vseh skrbi konec. Skladišč za hrano ni, hranijo jo v šatorih. Največ hrane pa je nakopičene kar na prostem. Ker v Abesiniji v tem času navadno ne dežuje, je tudi tam varna. Ali je letos izjemoma tam deževalo celo v novembru. Posledica je bila — kakor poročajo tuji poročevalci — da se je na enem takih skladišč pokvarilo 20.000 vreč moke.

Tudi vodo morajo Italijani pripeljati v posebnih vozovih do armad, posebno v kraje, ki so oddaljeni od vodnjakov, in v kraje, kjer so Abesinci vodnjake zastrupili ali pokvarili s soljo.

Voda je vojaku na vročih afriških tleh bolj potrebna od hrane. Vsak je dobi po 2 l na dan. Vendar večini vojakov to ne zadostuje, ker jo sproti spoti. Le tisti premaga žejo, ki je že dolgo v Afriki.

Pred vrati trdnjave Harar

Vojak, ki je vajen Afriških kolonij, si največkrat samo izplakne grlo od časa do časa, vodo pa izpljune v pesek. On ve, da se mu koža pri premočnem potenju vname, kar ga ovira pri nadaljnji hoji.

Aksum — abesinski Rim

Kar je islamu Meka, katoličanstvu Rim, to je Abesincu Aksum. To je sveto mesto vseh vernikov. To mesto je sedaj v italijanskih rokah. V mestu mrgoli duhovščine. Sredi Aksuma je velika cerkev Matere božje. Okrog cerkve so visoki obeliski. V tej cerkvi so se kronali vsi abesinski cesarji razen sedanjega. Aksum je najstarejše mesto Abesinije. Imelo je razne predpravice pred drugimi mesti. Ako je v mesto pribežal suženj, je bil za mestnimi zidovi varen pred preganjalci. Tu ima duhovščina največ ugleda. Pravijo, da so ti duhovniki potomci čuvarjev jeruzalemskih templjev in njegovih velikih duhovnov.

Samostani na jezeru Tana

Jezero Tana v Abesiniji leži južno od stare kraljeve prestolice Gondar. Je šestkrat večje od Bodenskega jezera. Pomen tega jezera postaja od dne do dne večji, ker je vrgla Anglija oko nanj. Tam namreč izvira Modri Nil, ki je ključ za namakanje vsega Egipta.

Ali tudi za Abesince ima jezero velik pomen, posebno za abesinsko duhovščino. Na jezeru je 37 otokov. Skoro na vsakem je samostan. Na nekaterih so sicer samo še razvaline samostanov, zato pa se na drugih dvigajo lepe stavbe dobro ohranjenih samostanov, ki jih upravljajo menihi zelo strogih verskih redov.

Neka etiopska legenda pripoveduje, da se je Marija na svojem begu zatekla k jezeru Tana in na nekem otoku prebela tri mesece. V nekem samostanu je neki angleški konzul našel knjigo, pisano v etiopskem jeziku.

Na nekatere otoke je vstop ženskam strogo prepovedan, da celo samice živali ponekod ne smejo stopiti na otok. Zaradi raznih starih legend so nekateri otoki postali božje poti. O nekem samostanu gre glas, da znajo njegovi menihi pripraviti zloglasni »etiopski strup«. Ta strup da je

Priklenjena na verigo

brez okusa in brez barve. Zadostuje, da z njim namažemo le rob čase — ta malenkost že spravi na drugi svet neprevidnega pivca.

Vladajoče plemo v Abesiniji

Pravo ime sedanje Abesinije je Etiopija, kar pomeni dežela ljudi zagorele polti. Ime Abesinija je nastalo iz etiopske besede habaša, kar pomeni »mešanica raznih plemen in jezikov«. Kajti v Abesiniji se govori nad 70 jezikov in narečij. Uradni ali vladarski jezik pa je amharščina, ker so Amhari vladajoče plemo v Abesiniji. Amharščina ima svojo pisavo in se govori tja do pokrajine Tigre, kjer se je še ohranila stara etiopščina.

Amharci se po barvi kože ne razlikujejo mnogo od Evropecev, le bolj zagoreli so. To plemo je najbrž prišlo iz Azije in si je polagoma osvojilo oblast nad vso Abesinijo. So zelo bojoviti in žilavi ljudje. Amhari, kakor tudi ostali rodovi Abesinije žive še vedno staro življenje. Med njimi

so še vedno razširjene najrazličnejše vraže. Velika večina Abesincev še sedaj veruje v dobre duhove in v nevidna bitja, ki pošiljajo na ljudi bolezni in nesreče. To da so petnajsteri Evini otroci, ki da jih je skrila pred Bogom in jih je Bog kaznoval s tem, da jih je napravil nevidne. Ti nevidni ljudje da žive v gorah in se maščujejo nad ljudmi iz zavisti, ker so le-ti vidni.

Amharci se tudi strogo drže starih običajev. Bogve iz kakšnih vzrokov postržejo nekaterim svojim otrokom večino las z glave, ali pa jim puste samo ozko proggo las po sredi glave. Vse lase sme nositi le mladenci, medtem ko se odrasli možje strižejo do golega. Nekateri si celo obrijejo glavo.

Abesinski običaji.

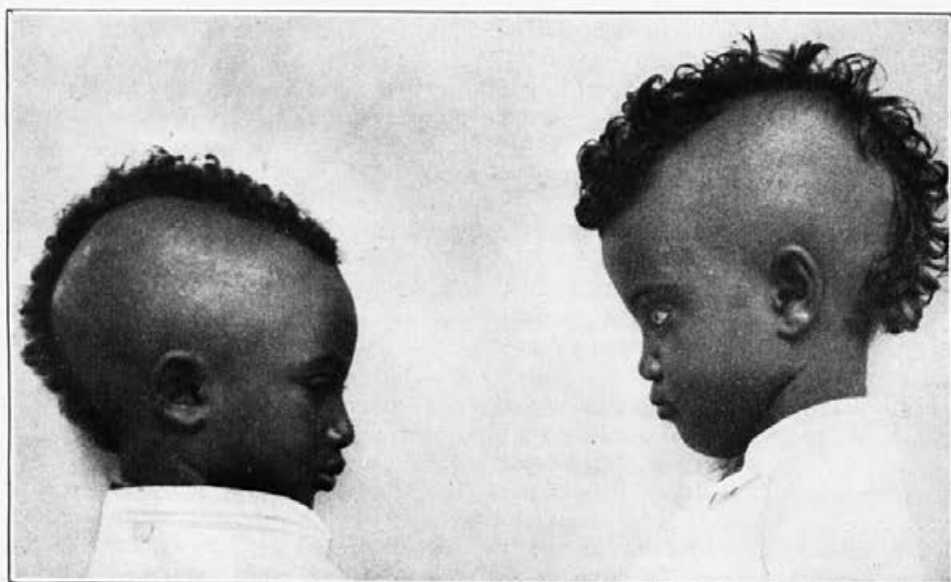
Abesinci zelo vise na starih običajih. Zob za zob — je njihovo geslo. Zlo plačujejo s še hujšim zlor. Najbolj maščujejo izdajstvo. Kot pripovedujejo tuji opazovalci, umore četniki vsakega domačina, ki se je vdal sovražniku, ali o katerem so izvedeli, da je preprijazen s sovražnikom, ki je zavzel deželo. Sploh je sodba v Abesiniji zelo stroga. Če je bilo komu kaj ukradenega, polcve ponekod vse moške daleč naokoli in jih vklenejo ter jih ne izpuste, dokler ne izdajo tatu ali dokler se tat sam

ne javi. Zgodi se celo, da odsekajo roko tatovom, ki so nepoboljšljivi. Nato pomočijo roko, s katere so odsekali dlan in prste v zapestju, v vrel vosek, ki rano ob strašnih bolečinah zaceli. Trdovratnega dolžnika, ki noče poravnati svoj dolg, priklenejo k upniku, ki ga tako dolgo tera sem ter tja ter mu ne da hrane, dokler dolžnik na besedo ne obljubi, da bo dolg poravnal.

Abesinsko časovno štetje

V Abesiniji štejejo sedaj leto 1651. Novo leto praznujejo vsako leto 10. septembra. Oni ne štejejo čas od Kristusovega rojstva, temveč po času, ko so živeli mučeniki, t. j. od leta 284 po Kr. Kakor naš, ima tudi abesinski koledar 12 mesecev. Razlika je le v tem, da šteje vsak abesinski mesec le 30 dni. Ker pa se tudi njihov koledar ravna po soncu in ima sončno leto 365 dni, nastane razlika 5 dni. Da se ta razlika odstrani, pridenejo Abesinci zadnjem mesecu v letu še 5 dni, v prestopnem letu pa 6 dni.

Tudi praznike praznujejo Abesinci v drugem času kot mi. Božič praznujejo 29. dne v drugem letnem mesecu (oktobru). Poleg drugih praznikov je vsak 29. dan vsakega meseca praznik v spomin na rojstvo Odrešenika.

Mala dva Amharca

ZDRAVSTVENE ZADRUGE

Revni sloji našega naroda težko plačujejo zdravniško oskrbo in še dražja zdravila. Zato se družijo v zdravstvene zadruge, ki jim vse to preskrbe za mnogo nižjo ceno ali pa celo brezplačno. Zdravstvene zadruge imajo svoje zdravnike in

lekarne, pa tudi zdravstvene domove, v katerih skrbe za čim temeljitejšo zdravstveno izobrazbo naroda. — Zdravstvene zadruge so razširjene posebno v Sremu in po Srbiji. Tam imajo že 100 takih zadrug s 50.000 člani.

KMET SI JE SAM ZGRADIL ŠOLO

V bližini Nevesinja živi mohamedanski kmet Eninović, ki je velik prijatelj ljudske prosvete in dobrotnik šolstva. Za svojo vas je namreč na lastne stroške zgradil novo šolo z dvema razredoma. Delal je dve leti in plačeval vse sam, čeravno ni

premožen in se je moral pri zidavi često boriti z denarnimi težavami. Vendar pa se tega ni ustrašil, saj je šlo za napredek prosvete njegovega rojstnega kraja.

Na žalost ni mnogo takih prijateljev šolstva.

KDO JE IZNAŠEL MILO

Milo ni iznašel kak znamenit učenjak, temveč preprosta perica. V nekem pristanišču se je usidral parnik, ki je prevajal olje. Mornarji so znesli na krov svoje perilo in ga izročili perici. Le-ta je perilo namočila v vreči vodi, v katero je bila primešala sode, da se mast lažje odstrani iz mastnega perila. Ker pa je imela

še drugje opravka, se je zamudila in se vrnila k perilu, ko se je voda že ohladila. Na svoje presenečenje pa je videla, da se je voda napol strdila. Slučajno je bila primešala vodi pravilno množino sode in slučajno se je temu pridružila še prava množina masti iz perila. Nastalo je milo, ki je kmalu zaslovelo po vsem svetu.

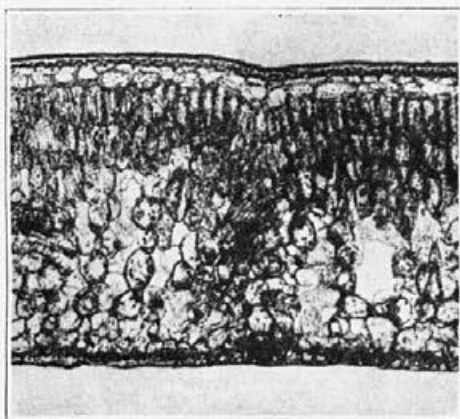
PREREZ SKOZI LIST LISTNATEGA DREVJA

Ako pogledamo z mikroskopom na prerez navadnega lista listnatega drevja, se nam zdi, da gledamo modro ustvarjeno umetnino. Gornji del pokriva trdna koža, ki je polna lepo urejenih celic. Te celice so prozorne, da propuščajo svetlobo. Pod to kožico leže v vodoravni legi podolgovate celice. To so šrambe neznansko drobnih zelenih zrn, ki dajejo listu zeleno barvo. Ta zrnca so za rastlino življenjske važnosti. Ona pripravijo rastlini hrano iz zraku, vode in zraka. Sad je delo teh zelenih zrn. Jeseni polagoma izginejo ta zrnca in celice dobe drugo obliko. Rastlina se pripravlja za zimo. Listje lahko odpade, ker pobere rastlina prej iz celic vse, kar je še dobrega. Pri tem izpreminjajo listi barvo: postanejo rdeči, modri, rumeni in rjavi.

Celice z zelenimi zrnji leže na večjih okroglih in podolgovatih celicah, ki so

prazne, kakor luknjice v gobah. Skozi te celice kroži zrak, da list lahko diha.

Spodaj zaključijo to stavbo zopet prozorna kožica, ki varuje celice pred zunanjim svetom.

Povečani prerez skozi list listnatega drevja

AEROPLANI V GOSPODARSTVU

Močno se je že razvila uporaba zračnih vozil za razne namene. Sprva so uporabljali aeroplane le v vojne svrhe. Pozneje pa se je pokazalo, da nam letalo lahko služi še v druge namene. Znanstveniki proučujejo višje zračne plasti z letali, zemljemerji in zemljepisci, da, celo zgodovinarji — posebno starinoslovci — se poslužujejo aeroplanov, da z višine pregledujejo velike kose zemlje naenkrat. Vedno

bolj pa uporabljajo letala tudi za obdelavo zemlje. Tam kjer so obdelane velikanske njive, se poslužujejo aeroplanov tudi za setev. Tako so letos v Rusiji z letali posejali 120.000 ha zemlje in 660.000 ha ozemlja so očistili škodljivcev. Da pa tudi zdravstvu služijo aeroplani, so dokazali s tem, da so v Rusiji na 2,400.000 ha pobijali malarijo. Tako vidimo, da stopajo zračna vozila vedno bolj v službo človeštva.

MATI NAJVEČJEGA SLOVENSKEGA PESNIKA UMRLA

Ana Župančičeva

V petek, dne 8. novembra, je v Koližeju, veliki, rumeni, stari hiši ob Gospodovski cesti v Ljubljani, umrla gospa Ana Župančičeva, mati največjega slovenskega pesnika sedanjega časa, v visoki starosti 82 let. Veličastni pogreb, ki se je vršil v nedeljo nato, je zgovorno izpričal, kako globoko je Ljubljana spoštovala to ženo, ki je tiho in skromno živela v njeni sredi in s toplo ljubeznijo spremljala delo svojega sina. Žene, ki so narodu in svetu dale velike može, so od daleč zmerom tudi same deležne nekaj njihove slave. Od daleč, smo rekli, in v resnici je nekaj bridkega v tem, da na matere in očete lahko pade samo majhna senca uspehov, ki jih pod nebom desežejo njihovi otroci. In vendar je od očetov in mater vse, s čimer lahko kak človek izvojuje svojo zmagano na svetu. Od očetov in mater je vse, kar ostane narod njihovim otrokom dolžan.

Gospa Ana Župančičeva je bila iz ugledne rodbine Maličev z Vinice v Beli Krajini — tam se je tudi Oton rodil. Bili so to ugledni trgovci, ki so od nekdanj trgovali z lesom daleč na slovanski jug. Kot zdravo, darovito belokranjsko dekle, ki mu je narava poklonila izredno vedrega, bistrega duha in ljubezen do vsega, kar je lepo, se je izmlada živo zanimala za narodno pesem v svoji ožji domovini. Zapisovala je, kar je čula med ljudstvom, in mnogokaj je po njenem peresu prišlo tudi v slovensko književnost. Ob takšni duši ni čuda, da se je iskra v njenem prvorojencu razgorela v velik, silen plamen, ki je dal Slovencem največjega pesnika

po Francetu Prešernu. Ko se je gospa Ana pred kakimi štiridesetimi leti preselila v Ljubljano, je postal njen dom na Sv. Petra cesti pravo taborišče mladih pesnikov in pisateljev. Z Otonom so se tam sestajali njegovi tovariši, poleg njega najpomembnejši tvorci moderne dobe v slovenski književnosti, Ivan Cankar, Dragotin Kette, Josip Murn - Aleksandrov. Z živim zanimanjem je sledila strujam, ki so v naše pesništvo in prozo prinašale preobrat, in kakor dober angel varuh je čula nad pokolenjem, ki je dalo narodu najlepših, največjih razodetij. Najglobljo pozornost in ljubezen pa je, razume se, hranila za delo svojega velikega sina, ki je od njega z materinsko strogo, razumno pravilnostjo in toplo hvaležnostjo sprejemala vsako novo stvar, sledila sleherni črti, ki jo je kdo o njem zapisal v javnosti, spremljala slednji korak njegov v življenju. Iz vsega srca se je veselila svojih vnučkov in se je zanimala za sleherni vzgib, ki je iz njih v družini in v pesnikovi duši doraščal »Ciciban«. (To prečudovito zbirko otroških pesmi je Oton Župančič napisal po svojih doživljajih, ko se mu je rodil in mu pričel doraščati prvi sin.)

Pred nekaj leti se je stara gospa preselila v Koližejo, k svoji vnukinji Marici, hčerki njenega drugega sina Otokarja. Dasi že vsa utrujena od življenja, je do zadnjega rada poslušala odlomke iz Otonovih del in pa iz knjige, ki jo je o njem napisal kritik Josip Vidmar. Ani Župančičevi bo narod do klanca ohranil v svojem srcu najlepši spomenik. L. Mrzel.

O NAJKORISTNEJŠI PASMI KUNCEV IN RAZDELITVI NAŠIH NAGRAD

Zadnjič smo se pogovorili, kako prav enostavno napravimo kletko iz navadnega zaboja. Dve ali tri take kletke navadno zadostujejo za rejo v malem obsegu. Kdor pa premore več živali, ta si mora nabaviti tudi večje število kletk. Za tak primer pa je najbolje, da si nabavi etažne kletke, to je po 4 do 6 kletk združenih v eno celoto, kakor kaže slika. Take kletke naredi mizar za primerno ceno. Svetloba vsakega prostora zase znaša $100 \times 80 \times 60$ cm. Vsaka kletka ima tudi dvojno dno. Zgornje dno je sestavljeno iz letev, kakor je bilo naslikano v prejšnji številki »Našega roda«. To dno je premično in ga vzamemo pri snaženju ven, na kar ga očiščenega vstavimo zopet nazaj. Spodnje dno pa je pričvrščeno, pokrito s strešno lepenco in nagojeno navzad. Vsa nesnaga se na ta način odteka skozi zgornje dno (med letvami) na spodnje in nato ven, bodisi na tla ali v pritrjene žlebove, ki odvajajo nesnago v posebno posodo ali jamo. Pri postavljanju hlevčkov opozarjamo na to, da ne smejo biti izpostavljeni prepihu, dežju ali soncu.

Etažne kletke

Ako smo s kletkami gotovi, tedaj je šle čas, da si nabavimo kunce. To pa je najtežja naloga, ker se vsak ne more tako lahko odločiti za to ali ono pasmo kuncev, posebno še, ako je začetnik. V tem se je treba obrniti za nasvet na izkušenega rejca ali pa tudi na najbližje društvo rejcev malih živali, katerih je danes že precej pri nas. Lahko pa tudi prosite za nasvet pri Zvezi društev rejcev malih živali v Ljubljani, ki ima svoje poslovne prostore v Karunovi ulici 10. Tam se tudi lahko naročite na edini res strokovni list za rejo malih živali: »Rejec malih živali«, v katerem najdete veliko poučnega o vseh panogah reje malih živali.

Začetnikom priporočamo, da si nabavijo za začetek le mladiče manjših pasem kuncev, ki so bolj odpori. To so predvsem temnorjavi havanci, ki dosežejo težo okoli treh kilogramov in imajo izvrstno kožuho, uporabno za izdelavo ženskih plaščev. Precej večji in tudi jako lepi kunci so modri dunajčani, težki okoli 5 kg in imajo svetlomoder kožuhe, ki se uporabljajo tudi v krznarske svrhe. Kdor pa premore kaj več prostega časa za svoje živalce, mu pa prav toplo priporočamo, danes najkoristnejšo pasmo kuncev, to je angorskega kunca.

Angorski kunec (Slika priobčimo prihodnjič.) je približno 3 do 4 kg težka živalca z lepo, belo in zelo dolgo dlako, ki jo imenujemo kratkomašo angorsko volno. Ta dlaka ali volna je včasih dolga do 20 cm in se zelo dobro vnovči. 1 kg te volne stane danca pri nas 250 Din in to je že nekaj denarja. Tri odrasle živali dajo na leto približno 1 kg te volne, ki jo pridobivamo na ta način, da živali češemo in kar ostane na glavniku, spravljamo v skatlo skozi vse leto. Kako se vse to dela, Vam bomo prihodnjič popisali v sliki in besedi.

V zadnjem pismu smo Vas naprosili, da nam sporočite ime patrona, zaščitnika malih živali. Prejeli smo veliko odgovorov in ugotovili, da ste večina vsi za sv. Frančiška Asiškega. Prav je tako. Že več kot pred 700 leti je on pozival ljudi, da morajo v enaki meri ljubiti tudi živali. Vsako leto se proslavi 4. oktober, dan smrti sv. Frančiška kot mednarodni dan varstva živali. — Nagrade prejmejo sledeči: Par zajčkov: Zupančič Milena, St. Janž na Dol. — Papigo tigrico: Feldin Marjanca, Maribor. — Par grlice: Belin Francek, Moravče. — Par morskih prašičkov: Repovž Martina, St. Janž na Dol. — Par golobov: Potočnik Mirko, Ljubljana. — Par belih miši: Markič Iva, Ljubljana. — Knjigo »Umna reja kuncov«: Vavpetič Jože, Maribor. — Darila tukaj odposlujemo!

Danes pa novo vprašanje: Kdo je bil največji rejec živali v starih časih? — Nagrade so tri: 1. Kanarček. 2. Papigica. 3. Angorski kunec.

Odgovore pošljite do 5. decembra. Pozneje bo prepozno.

Lepe pozdrave Vam pošiljujo

ŠENKOVTURNŠKI REJCI MALIH ŽIVALI

Cicibanus Coprianus

Jaz sem Cicibanus Coprianus. Znam čarati in coprati. Napravil sem si čarovniško obleko, imam čarovniški lonček in palico. Tak sem se podal v svet in priromal v Naš rod, da se vam predstavim in da vam pokažem, kaj znam. Znam nešteto copernij.

Znam n. pr. prečarati 3 v 5.

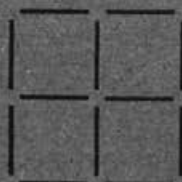
Številko 3 napišem tako-le:

3

Iz tega napravim številko 5, ne da bi kaj brisal. Kdo ugame kako?

To zna vsak, boste dejali: No prav! Ali tega z 12 vžigalicami ne zna vsak.

Če mislite, da znate, pa preložite štiri vžigalice tako, da dobite le 3 kvadrate.

Še eno računsko čudo poznam. To-le:

$$1 \times 9 + 2$$

$$12 \times 9 + 3$$

$$123 \times 9 + 4$$

$$1234 \times 9 + 5$$

$$12345 \times 9 + 6$$

$$123456 \times 9 + 7$$

$$1234567 \times 9 + 8$$

$$12345678 \times 9 + 9$$

Ali veste, kaj dobim?

Na svidenje, Cicibančki, v prihodnji številki.

ZA MIKLAVŽA

zelo prikladna darila nudi tvrdko

A. & E. SKABERNÈ
LJUBLJANA

V 24 urah

barva, plisira in kemično čisti
obleke, klobuke itd. Škrobi in
svetlolika srajce, ovratnike,
zapestnice itd. — Pere, suši,
monga in lika domače perilo

tovarna **Jos. Reich**
Ljubljana